HERKESİN HOCASI
ERBAKAN

EKREM KIZILTAŞ

7. BASKI

Hayat

HERKESİN HOCASI
ERBAKAN

© 2011, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti.
Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ISBN: 978-605-5878-96-2

Sertifika No: 12451

Hayat Yayınları : 371
Başarı Dizisi : 122
Kitabın Adı : Herkesin Hocası Erbakan
Yazarı : Ekrem Kızıltaş
Yayın Editörü : Esranur Bozdemir
Kapak : Yunus Karaaslan
Baskı Yeri & Tarihi : Ankara, 2019
Baskı & Cilt : Ertem Basım
Başkent Organize Sanayi Bölgesi
22. Cadde No: 8 Malıköy - Temelli / Ankara
Tel: (0312) 284 18 14
Sertifika No: 16031

Hayat Yayın Grubu

Molla Gürani Mahallesi, Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3
Fındıkzade - Fatih / İstanbul
Tel: 0212 613 11 00 Gsm: 0530 290 99 78 Faks: 0212 613 11 55
www.hayatyayinlari.com - e-posta: hayat@hayatyayinlari.com
/hayatyayinlari /hayatyayinlari

HERKESİN HOCASI

ERBAKAN

EKREM KIZILTAŞ

Hayat

EKREM KIZILTAŞ

1958 Ordu doğumlu. Ordu Lisesi'ni ve Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdi.

1976'dan itibaren Milli Türk Talebe Birliği bünyesinde yayınlanan ÇATI isimli on beş günlük gazetede yayın yönetmenliği yaptı. 1979'da yayınlanan Tebliğ isimli haftalık dergide çalıştı; 1980'de kısa bir süre haftalık Sebil dergisinde yazı işleri müdürlüğü, 1981'de Yeni Devir gazetesinde sahife sekreterliği yaptı.

1982-1982'de Hikmet Neşriyat'ta yayın müdürü olarak çalıştı.

1982-1983'te 173. dönem yedek subay olarak Erzurum'da askerliğini yaptı.

Bir süre Ensar Neşriyat'ta yayın sorumlusu olarak çalıştıktan sonra 1984 yılı Mayıs ayında Milli Gazete'ye geçen Kızıltaş, kısa bir süre istihbarat şefliği yaptı ve daha sonra Yazı İşleri Müdürü oldu.

1984 yılı Temmuz Ayı'ndan 2004 sonuna kadar Milli Gazete Yazı İşleri Müdürlüğü'nü sürdürdükten sonra 2005 yılı itibari ile bu gazetede Yayın Danışmanlığı ve yazarlık yapmaya başlayan Ekrem Kızıltaş, TV5'te 2004-2007 arası hafta içi 5 gün Gündönümü ve haftada bir gün de Ortak Zemin isimli programların hazırlayıcılığı ve sunuculuğunu yaptı ve bilahare 2008 Ağustos'a kadar ana haberleri sundu.

Halen, Mayıs 2011'de yayın hayatına başlayan günlük Dünyaya Yeni Söz Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmenliği'ni yapmakta olan Ekrem Kızıltaş evli ve 8 çocuk babasıdır.

ÖNSÖZ

Herkesin Erbakan Hocası ismini taşıyan bir kitabın önsözünde İlk olarak yapılması gereken şey, Erbakan Hoca'yı anlatan bir kitabın yazılabilmesi işinin zor, hatta çok zor olduğu gerçeğinin altının çizilmesidir.

Talebeliğinde, öğretim üyeliğinde, sanayiciliğinde, Odalar Birliği yıllarında, siyasette; lider, başbakan, başbakan yardımcısı, bakan, milletvekili, mahpus, yasaklı... Hemen bütün hayatı inandığı doğruları hakim kılabilmek için çalışıp çabalamakla ve bu uğurda başına gelen hiçbir şeye aldırmadan, inandığı yolda kararlılıkla yürümekle geçmiş ve bu arada belki bir süre sonra tarihin de altını çizeceği bir gerçek olarak Türkiye'nin değişiminde tek başına çok büyük roller oynamış bir insandı Prof. Dr. Necmettin Erbakan.

Dolayısıyla Erbakan Hoca'yı gerçek manada anlatabilecek bir kitap, muhtemelen ciltlerden oluşacaktır. Sağlığında kendisiyle görüşülerek başlatılan bu yöndeki bir çalışma, umuyoruz bir süre sonra okuyucunun karşısına çıkacaktır.

Erbakan Hoca'yı ana hatlarıyla anlatabilecek ve okuyanların hakkında en azından doğru-dürüst bir fikir edinebilecekleri muhtasar bir kitap yazılması fikri, Hayat Yayınları Yönetim Kurulu Başkanı Hayati Bayrak'a ait. Erbakan Hoca'nın cenazesinden birkaç gün sonraki bir görüşmemizde ortaya atılan bu fikrin ardından, 'bu işi sen yapmalısın' teklifi geldi ve hemen çalışmaya başladım.

Çevremdeki herkesin olduğu gibi benim hayatımda da derin etkileri bulunan ve hakkında muhakkak ki çok daha kapsamlı çalışmalar yapılacak olan Erbakan Hoca ile ilgili elinizdeki kitabın kısa hikayesi bu.

Mümkün olduğu kadar kronolojik bir sıra takip edilerek ve Erbakan Hoca ana eksen kabul edilerek hazırlanmış bir çalışmadır elinizdeki. Hayatının evreleri, karşılaştığı olaylar, kritik zamanlarda verdiği kararlar... Kısacası ana hatlarıyla Erbakan Hoca'nın hayata bakışı hususunda kanaat oluşturabilecek bir çalışma ortaya koymak temel hedefti ve bu sebeple çeşitli dönemlerde yaptığı bazı konuşmalardan da geniş alıntılar yapıldı.

Kitabın hazırlanışı aşamasında çeşitli şekillerde desteklerini esirgemeyen Abdulkadir Türker, İbrahim Balcı, Nejdet Kutsal, Evren Karadayı, Mustafa Kurdaş, M. Akif Bayramoğlu, Müslim Coşkun, Ahmet Unutgan, Selçuk Keskingör, Abdullah Özkan, Mustafa Miyasoğlu, Hasan Aksay 'a; tabii ki Hayat Yayınları Yönetim Kurulu Başkanı Hayati Bayrak'a, Gonca Özdemir'e, Esranur Bozdemir'e ve Ayşegül Öztürk'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Kitap çapındaki bu ilk çalışmamı, rahmete vesile olması ümidiyle, Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın ve bunun yanında annem, babam ve kardeşimin ruhlarına ithaf ediyorum.

Ekrem Kızıltaş
Haziran 2011, İstanbul

İÇİNDEKİLER

Çocukluk 15
Nasıl Bir Aile? 15
İstanbul Erkek Lisesi 18
İstanbul Teknik Üniversitesi 20
İTÜ'de Bir İlk 23
Almanya Yılları... 25
Almanya'da Katıldığı Gizli Toplantıda Neler Konuşuldu? 29
Askerlik... 34
Gümüş Motor Fabrikası... 36
Yüksek Devalüasyon 40
Gümüş Motor Zorda 40
Faizsiz Bankacılığın Yapıtaşı: Gümüş Motor Kar Ortaklığı... 42
Gümüş Motor'un Açılışını İdam Edilen Bakan Yapıyor 43
Çeklere Şantaj: Patent Vermezseniz Skodaları Almayız 45
Gümüş Motor El Değiştiriyor 46
Erbakan Pes mi Ediyor? 46
27 Mayısçılara Konferans Veren Erbakan 47
Devrim Otomobili 49
Koç Ailesi, Yerli Otomobil Girişimini Engellemek mi İstedi? 50
Erbakan Bakanlar Kurulu'nda 52
Odalar Birliği... 66
1967 Odalar Birliği Genel Sekreterliği ve Nermin Hanım'la Evlilik... . 67
Ösek Listesindeki Komünistler:
Necip Fazıl, M. Şevket Eygi, Ergun Göze...! 69
Erbakan Hoca'nın Hedefi Odalar Birliği Başkanı Olmak... 78
Demirel Kararlı; Erbakan Gidecek! 80
Ve Siyaset!.. 95
Erbakan Öncesi Siyasi Manzara 96
Türk Siyaseti Liderini Arıyor 97
İlk Adaylık İlk Veto 100
Demirel'le Müşterek, İlk Siyasi Faaliyet... 102
Erbakan Hoca'nın İfşaları... 107
Bağımsızlar Hareketi 108
163 Kalksın, Masonluk İllegal Kabul Edilsin... 110

"Mukaddesatçı Türk'e Beyanname Kopya İşi 111
Maymun Küpü 112
Partilerin Doğuşu 112
Cumhuriyet'ten Sonra 113
Muhalefet 114
Adalet Partisi 115
Süleyman Demirel 116
Bizim Partimiz 117
Beklenen Kurtarıcı 118
Konya Bağımsız Milletvekili Prof. Dr. Necmettin Erbakan 121
Ulema İle İstişare 122
Milli Nizam Partisi 126
Milli Nizam Partisi'nin Ana Gayesi ve Programı 127
Basın MNP'yi Yok Sayıyor 128
Erbakan Hoca Doğu'yu Hızla Teşkilatlandırıyor 129
Allah Allah! Hem Makina Profesörü Hem de Maneviyatçı! 130
Hoca, Aet'nin Gizli Hükümlerini Açıklıyor 131
ABD Dünya Yahudi Liderlerinden Erbakan'a Mesaj! 132
İlk Kapatma Davası, İlk İddianame 133
MNP Savunması 137
MNP'nin Kapatılması 141
Milli Selamet Partisi 142
Erbakan Neden İsviçre'ye Gitti? 144
MSP Amblemi Neden Başsavcılığa Takıldı? 147
Erbakan Hoca MSP'ye Katılıyor 148
Bu Kadar İdealist İnsanı Nereden Buldunuz? 148
Milli Görüş Şahlanıyor 149
Koalisyonun Anahtarı Msp 152
CHP, MSP'ye Daha Yakın! 154
1974, 37. CHP-MSP Hükümeti 154
Meclis Kürsüsünden Dindarlık Yarışı! 156
Yüz Bin Motor Yapacak Fabrika! 158
Ağır Sanayi Hamlesine Bürokratik Engeller 161
Pırpırlara Evet, Büyük Uçağa Hayır!.. 163
141, 142, 163. Maddeler... 163
Kıbrıs'ta Darbe 165
Kıbrıs... Ecevit Çekimser, Erbakan Kararlı. 166
Kıbrıs Harekâtı 167

Ecevit: Fatih'in Fetih İlkesine Göre Hareket Ediyorsunuz 170
Ve Ayşe Tatile Çıkıyor... 171
Erbakan Hoca'nın Anlatımıyla Kıbrıs Barış Harekâtı... 171
Türkiye'nin İlk Milliyetçi Cephe Hükümeti 176
"Manevi Kalkınma" Hükümet Programında 179
İKÖ'ye Üye Olmazsak Hükümetten Çekilirim 180
Hocanın Hayali: Yine, Yeniden "Ağır Sanayi Hamlesi" 181
Demirel'in Macun Taktiği 184
Milli Selamet Partisi CIA Raporunda 186
Bir Ziyaret 187
Milli Görüş Avrupa'da... 188
Ağır Sanayinin Ağırlığı 193
MSP Vekillerinin Yarı Yarıya İndiği 1977 Seçimlerinde Ne Oldu? ... 212
Seçim 77'den Ne Çıktı? 213
II. Milliyetçi Cephe Kuruluyor 214
Vehbi Koç Hükümetin Bozulmasını İstiyor 216
Güneş Motel Olayı: Hükümet Bozuluyor 217
Ecevit İktidarda: Erbakan'ın Yatırımlarının %85'i Yıkılıyor 218
Tufan Günleri: Holdingler Ecevit Hükümetinden Desteği Çekiyor 220
Erbakan Hoca'dan Demirel'e Kerhen Destek 222
Anarşi Artıyor... "Müslüman Gençlik" Kavgaya Alet Olmayacak 223
Sene 1979 Askerden "Mektup" Var! 225
"Kudüs Mitingi" Provakasyonu Neyin Habercisiydi? 226
Ve 12 Eylül Erbakan Hoca Kirazlıdere'de 228
Evren 163'ü 163 Kere İhlal Ediyor! 233
Mahkemede Yaşanan Gariplikler... 234
Erbakan Hoca'ya MSP Davasından Beraat 237
Erbakan ve Arkadaşlarına Siyaset Yasağı 238
Siyasetin Yeni Aktörü Refah Partisi... 239
YSK: Refah Partisi Seçimlere Giremez 240
Ne Muhteşem Gündü O Gün, Yarabbi! 242
Konuşma Yasağı Kalkıyor ve Hoca'dan AET Konferansı 244
Fetih Mitingi 256
Hoca Aktif Siyasete Dönüyor 261
Yapılacak Çok İş; Seçimlere Az Zaman Var 262
"Adil Düzen" 87' Sonrası RP Hareketi 262
Adil Düzen, Arabanın Düz Yolda Yürümesidir 264
89' Mahalli Seçimleri: "Baraj Korkusu" Yok 267

Körfez Krizi ve Hocanın Mekik Diplomasisi 268
Körfez Olaylarının Arka Planı Neydi? 273
Erbakan Hoca ve Müslüman 276
Topluluklar Birliği 276
Sonuç 286
Refah Hareketi ve Hoca Yanılmıyor 287
MÇP ve IDP İle İttifak 289
Adil Düzen'in Manifestosu 291
II. Adil Ekonomik Düzenin Temel Esasları 298
Genel Esaslar 298
6 Defa Giden Demirel'in 7. Dönüşü 307
Refah Partisi Ana Muhalefet Gibi... 307
Bosna-Hersek Meselesi 310
Milli Görüş'ün Bosna Seferberliği 311
Dünya İslam Birliği 314
Hocanın Yarım Asırlık Hayali 315
"İslam Birliği" 315
"Refah" İstanbul'a Giriyor 318
Hoca, Türki Cumhuriyetlerini İhmal mi Etti? 320
Erbakan Demirel'i Köşeye Sıkıştırıyor 321
Çekiç Güç'ün Eşref Bitlis 323
Paşa'yla İlgisi Ne? 323
Demirel Hükümetinin Genel Gidişatı 326
Ankara'da Hareketli Günler 328
Demirel'in Cumhurbaşkanlığı Siyasi Gasptır 329
Tansu Çiller Başbakan 332
Bu Hanımın Yolu da Dış Güdüm 332
Refah Partisi 4. Büyük Kongresi 333
Kürt Meselesine İlk Radikal Çözüm Önerileri 336
Ekonomik Durum 339
Demokrasi ve Laiklik 341
Dış Meseleler 342
27 Mart 1994 Mahalli Seçimleri... 344
Milli Görüş Belediyeciliği 345
Taklitçi Zihniyet Şehrini Batıdan Güzel Yapacağına İnanmaz 346
İftiranın Bini Bir Para 352
Bosna Yardımı ve Mercümek İddiaları 353
Refah Yükseliyor, DGM Takipte... 355

Emin Eller... 356
Birkaç Kasaba ve Birkaç Şehirle Başlayan Yolculuk 357
1. Refahlı Belediyeler Bayramı 359
27 Mart'ta Devrim Oldu 361
Medya, DYP ve ANAP'ın Yedeği Gibi 362
"1995" Tarihin En Önemli Seçimi Budur. 364
Seçimin Galibi Refah Partisi 365
Başbakanlık Onu Bekliyor 368
Medya ve Tüsiad Boş Durmuyor 369
Şaibeli Ana-Yol Birlikteliği 370
Anayol Anahtarı RP'ye Teslim Ediyor 382
Refahyol... 384
Sabancı: Erbakan Hoca Mutlaka Denenmeli 386
Başbakan Prof. Dr. Necmettin Erbakan 388
Batı Basını: İslamcılar İktidarda 389
Ulusal Medyada Feveran 390
Refah-Yol Programının Ana Hatları 391
Büyük Çoğunluk Kim? 396
Saçı Bitmedik Yetimin Parası Nerede? 397
Bizimle Koalisyon Herkesin Harcı Değil 398
Erbakan Hoca Türkiye'yi Restore Ediyor 401
Faiz Kara Deliğinden Büyük Tasarruf 403
Sermayenin Kesilen Suyu 28 Şubat'ı Nasıl Getirdi? 405
Başbakan Erbakan'ın Gezileri 409
Kaddafi Görüşmeyi Neden Sabote Etti? 411
Hoca Batı İle İlişkilerde Dikkatli 413
Bir Hatıra 414
Çekiç Güç Gidiyor... 415
Terör, Güneydoğu ya da Kürt Meselesi... 415
Erbakan'ın Terörle Mücadelede Temel Görüşleri 416
Bu İktidar Gitmeli! 418
Hoca Hedef Tahtasında 419
Hükümeti Yıkmasaydım Ben Yıkılacaktım 420
Ülke Yangın Yeri Görevimiz Yangını Söndürmek 422
Derin Devlet Çalışıyor... 423
28 Şubat'a Doğru 423
1 Dakikalık Karanlık Neyi Aydınlattı? 424
Başbakanlık İftarı 424

Sincan: Demokrasiye Balans Ayarı 425
Ve 28 Şubat... 426
MGK Ancak Teklifte Bulunabilir..... 428
Başbakan Erbakan Demokratik Destek Arıyor 430
Liderler Sivil Demokrasi Sınavında... 432
28 Şubat, İdeolojik Değil; Ekonomik 433
Erbakan, Yaş Kararlarını İtirazsız İmzaladı mı? 435
Teoman Koman: Biz Durumdan Vazife Çıkarıyoruz..... 436
İstifa Talepleri... 438
Çiller 28 Şubatçı Koronun Şeflerini Deşifre Etti..... 438
Kapatma Davası... 440
"Erbakan Çok Hukuklu Bir Sistem İstiyor"..... 442
"Geçiş Dönemi Sert mi Olacak Yumuşak mı?" 442
"Hepimiz Refahçı Olmaya Mecburuz" 443
"Süsüme Bakıp da Laik Olduğumu Sanmayın"..... 444
Pantolon Bulamadık Gömlek Verelim!..... 445
D-8 Kimleri Rahatsız Etti? 446
Başbakan Erbakan İstifa Ediyor 451
Ankara'da Milletvekili Pazarı..... 452
Necmettin Erbakan: İktidarda 1 Yıl 453
Anasol-D, Kurulmuş Değil Kurdurulmuş Bir Hükümet..... 459
Havuz Kalktı Rantiye Muslukları Açıldı..... 461
5'li Çete Huzursuz... 463
Dava Süreci... 464
1. Kuvvet Medya 465
Helsinki İzleme Komitesi: Medyanın Rolü Büyük..... 467
Sonuç ve Talep..... 468
Savunan Adam... 470
Batı 50 Yıldır Parti Kapatmıyor 474
Çok Hukukluluk Konusu..... 495
Refah Partisi'nin Kapatılmasına... 510
Sükûnete Riayet Edelim; Provakotörlere Fırsat Vermeyelim 511
Milli Görüşün Yeni Temsilcisi, Fazilet Partisi 512
Refah Partisi Aihm Yolunda..... 515
Merve Kavakçı Olayı ve Fazilet Partisi Kapatılıyor..... 517
Saadet Partisi 518
Aihm Süreci..... 519
Aihm Başkanı Türkiye'de, Medya Boş Durmuyor..... 521

İslam Batı Diyaloğu 522
İslam - Batı Diyaloğunun Önemi:
Yeni Bir Dönemin Doğum Sancıları 530
Hocanın Talebeleri İktidarda 540
Erbakan Saadet Partisi Genel Başkanı 550
Saadet Partisi'nden İstifa 559
DGM'den Hapis Cezası 560
Nermin Hanım'ın Vefatı 561
"Milli Görüş Bölünmüyor, Büyüyor!.." 564
Ve 27 Şubat 2011 Erbakan Hoca'nın Vuslatı 569
Çocukların Gözünden Erbakan Hoca 570

Son Söz 573
Kaynaklar 574

ÇOCUKLUK...

NASIL BİR AİLE?

Çocukluk
(1926 - 1938)

Necmettin Erbakan, 29 Ekim 1926 tarihinde Sinop'ta dünyaya gelir.

Babası, Ağır Ceza Hakimi Mehmet Sabri Bey'dir.

Adana Fethiye arasındaki sahil bölgesinde, iç işlerinde muhtar olmakla beraber, vergi ve asker vermek suretiyle Osmanlı Devleti'ne bağlı olarak hüküm süren Kozanoğulları Beyliği'ni sona erdiren Sultan İkinci Abdülhamid, son Kozanoğulları Beyi Hasan ve Necmettin Erbakan'ın dedesi olan kardeşi Hüseyin'i, İstanbul'a davet eder.

Necmettin Erbakan'ın babası Mehmet Sabri Bey, sonradan İstanbul Üniversitesi adını alacak olan Darülfünun'da Hukuk tahsil eder ve Bingöl'ün Genç Nahiyesi'nden başlamak üzere, Kastamonu, Tekirdağ, Erzurum, Sinop, Afyon, Kayseri ve Trabzon'da savcı ve ağır ceza hakimi olarak vazife yapar.

Erzurum'da görevli iken evlendiği ilk hanımı ve ilk iki çocuğunun annesi olan Sabriye Hanım vefat edince Mehmet Sabri Bey, Sinop'ta ağır ceza reisliği yaptığı dönemde, vaktiyle ataları padişaha bir öküz postu dolusu altın hediye ettiği için "Öküzoğulları" olarak

tanınan aileden, Sinoplu Kale Kumandanı Binbaşı Halil Bey'in torunu Kamer Hanım'la evlenir. Bu evliliğin meyvesi olarak Sinop'ta dünyaya gelen Necmettin, Mehmet Sabri Bey'in sonraki görev yerlerinden birisi olan Afyon'da nüfusa kayıt ettirilir.

Necmettin Erbakan, 6 çocuklu ailesinin 3. çocuğudur. Ailenin en büyüğü, (Cilt ve Deri Hastalıkları Profesörü) Nizamettin Erbakan; ikincisi, (Göz Profesörü) Selahattin Erbakan'dır. Ailenin Necmettin Erbakan'dan sonraki çocukları da, sırasıyla: (Dişçi) Kemalettin Erbakan, (Eczacı) Atıfet Aydın (Aydin) ve (Mühendis) Akgün Erbakan'dır.

Necmettin Erbakan, 6 yaşında, Kayseri Cumhuriyet İlkokulu'na kaydolduktan bir ay sonra, babası Mehmet Sabri Bey Trabzon'a tayin olunur. İlk tahsiline Trabzon Gazi Paşa İlkokulu'nda başlar ve orada tamamlar.

Altı yaşına kadar Kayseri'de kalan Necmettin Erbakan'ın bu ille ilgili hatıraları, ağırlıklı olarak bir Selçuklu eseri olan Laleli Camii avlusunda arkadaşları ile geçirdikleri vakitlerle alakalıdır. Camiye gelip giden insanların sakin ve vakur hallerinin yanında tabii ki Ezan-ı Muhammedi...

Trabzon hatıraları ise biraz daha canlıdır.

Ailesinin oturmakta olduğu konağın geniş bahçesi, genellikle memur çocukları olan arkadaşlarıyla oyunlar oynadıkları bir merkezdir. Ancak bildik oyunlar yanında, küçük Necmettin'in icat ettiği ve kurallarını kendisinin koyduğu oyunlar ağırlıktadır. Çocukluk arkadaşlarından Vala Kartal, 1932 ila 1937 yılları arasında yaşanan o günleri şöyle aktarıyor:

Çocukluk

"Necmettin Bey o zamandan bu zamana hiç değişmeyen bir olaydır. O zaman televizyon ve radyonun olmadığı bir dönemdi. Ancak köşe kapmaca, salıncakta sallanma veyahut da Necmettin Bey'in kurallarını koyduğu oyunlar oynardık. Bu oyunlarda onu yenmek mümkün olmazdı. Çünkü

oyunların kurallarını kendisi koyardı. Salıncak oyununda kim ayaklarını tavana vurursa o birinci olurdu. Tabi kendisinin boyu o zaman da uzun idi. Dolayısıyla hemen ayağını vurur ve birinci olurdu. Maalesef biz ayaklarımızı tavana vurmayı başaramazdık."

Aynı dönem, Erbakan Hoca tarafından da şöyle anlatılır:

"Bizim konağın bahçesi genişti. Bütün memur çocukları bizim bahçeye gelirler, bilhassa yaz tatillerinde böyle program dahilinde oyunlar oynardık. Bahçede herkesin ayrı ayrı dükkânları vardı. Ayrıca basılmış paralarımız vardı. Günlük hayat programa bağlıydı. Belli saatlerde alış-veriş yapılırdı. Ondan sonra askeri talim yapılırdı. Bazen kitap okunurdu. Askeri talimlerde bahçede çok uzun sarmaşıklar vardı. Bu sarmaşıklarla incir ağacından konağın üst katına elektrik telleri çekerdik. Bunu askeri talim gereği yapardık. Üzerine de nar çiçekleri asardık lamba görevi yapsın diye."

Basılmış paraların, bizzat kendisi tarafından hazırlanıp dağıtıldığını ve oyunlarda uyulan kuralları da Necmettin Erbakan'ın belirlediğini ilave etmeye gerek yok...

Erbakan'ın çocukluk dönemi ile ilgili olarak aile fertlerinin anlattığı hatıralar da, Erbakan'ın önder kişiliğini ortaya koyar niteliktedir. O yaşta birinin aklına gelmesi bile mümkün olmayan davranışları sebebiyle, çevresinde bulunanlar arasında 'bu çocuk mutlaka büyük bir adam olacak' kanaatinin oluşmasına sebebiyet vermiştir.

İlkokul öğretmenleri de, baba Mehmet Sabri Bey'le karşılaştıkları her fırsatta, 'Çok akıllı ve zeki çocuk olan Necmettin'in, iyi bir öğrenim görerek mutlaka tahsilini tamamlaması' talebinde bulunmakta idiler.

Mehmet Sabri Bey'in kadı ve ağır ceza reisi olarak hizmette 40 yılı dolar ve emekli olarak, ailesiyle İstanbul Fatih'teki ecdattan kalma evine yerleşir.

İSTANBUL ERKEK LİSESİ...

Ortaokul tahsili için ailenin tercihi İstanbul Erkek Lisesi'dir ve bu okula kaydolup bir ay da geç başlamasına rağmen, kısa bir sürede 'sınıfının en çalışkan öğrencisi' olduğunu gösterir ve hocalarının gözdesi haline gelir.

Ortaokul ikinci sınıfında okurken, diş tabibi olan hocalarının meşgul olduğu dönemlerde tabiat bilgisi ve fizik derslerini verme işini yüklenen; riyaziye (matematik) hocası emekli subay Cemal Dönmezer (Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'in babası) tarafından da, 'dikkat ediyor musunuz, tek kelime eksik ya da tek kelime fazla söylemiyor. Ben anlatmaya kalksam böyle anlatamam' şeklinde övülen Necmettin Erbakan, o zamanlar ortaokul son sınıfları için yapılan bitirme imtihanını da, bütün derslerden 10 numara alarak tamamlar.

İstanbul Erkek Lisesi 9. Sınıfa başlayan Necmettin Erbakan, dönemin meşhur matematik hocalarından olan Sıfırcı Avni'den (Avni Kulen) tam not, yani 10 alan ilk öğrenci olur.

Sıfırcı Avni'nin durumu izah eden sözleri, Erbakan Hoca'nın anlatımı ile şöyledir:

"Ben hayatımda ilk defa bir iş yaptım, Necmettin'e 10 numara verdim. Hâlbuki bugüne kadar ben 10 numarayı hep kendi-

me saklardım. Fakat sorduğum suallere vermiş olduğu cevapları gördüğüm zaman bu adetimi bozmak mecburiyetinde kaldım."

Fazla not vermeme alışkanlığını bozan hocalarından birisi de, kimya hocası Refik Bey'dir. Erbakan Hoca bu konuyu da, kendisi ile yapılan bir mülakatta şöyle anlatır:

"Kimya hocamız Refik Bey çok kıymetli bir kimyacıydı. Refik Bey gayet sert bir insan, kimseye 4 ve 5 numaradan fazla vermez, diye adı çıkmış bir hocaydı. İlk günü bir ders anlattı. Şimdi bunu kim anlatacak, dedi... Tabii arkadaşlar bizi gösterdiler, kalktık. O bir tek çözüm şekli göstermişti. Bu "kimya denklemlerinin kat sayılarının tayini" hakkındaydı. Biz ise bunu şöyle yapabiliriz, böyle de yapabiliriz" diye iki üç türlü kendisine izah ettiğimiz zaman, tabii hayretler içinde kalmıştı. Dedi ki ben eski senelerdeki usullerimi bozacağım galiba... Çünkü benden 5'den 6'dan fazla numara kimse alamazdı. Ama şu anlatma karşısında bu arkadaşınız bana usullerimi bozduracaktır" dedi. Böylece benimle ilk defa tanıştı."

Hafta içi ve tatil günlerinde İstanbul Erkek Lisesi'ndeki arkadaşlarının derslerine yardımcı olan, öğrencilerin ittifakıyla okulun Matematik Kulübü'nün başına getirilen Necmettin Erbakan'a, 11. yani son sınıfta da fizik, kimya ve matematik hocaları tarafından özel dersler ve üniversite seviyesinde ödevler verilmeye başlanır.

Bütün derslerinden daima tam puan almakla nam salmış İstanbul Erkek Lisesi talebesi Necmettin Erbakan'ın Beden Eğitimi dersi ile de arası iyiydi tabii. Ta ki, zamanın Kültür Bakanlığı, bir lise talebesinin 100 metreyi en az 14 saniyede koşması gerektiğine dair bir karar alana kadar...

Uğur Dündar tarafından hazırlanıp, 1991'de TRT'de yayınlandığında büyük ses getiren 'İşte Hayatınız'ın Erbakan'ı konu alan bölümünün konuklarından, Necmettin Erbakan'ın İstanbul Erkek Lisesi'nden sınıf arkadaşı Prof. Dr. Berhan Bey, olayı şöyle aktarıyor:

"Neriman Tekil isimli beden eğitim hocamız vardı. O günkü Kültür Bakanlığı bir kural koymuştu. Lise talebesi 100 metreyi 14 saniyede katedecek. Bunu yapamayan tam not alamayacaktı. Herkes koşuyor Necmettin Bey ve ben de koşuyorum

fakat ancak on altı saniyeye düşüyoruz. Hocamız bizi bir daha koşturuyor, arkadaşlarımız bizi teşvik ediyorlar yine olmuyordu. Her koştukça başarı derecemiz düşüyordu. Hocamız da notumuzu kıracağından bahsediyordu. (...) Daha sonra bunun düzeltilmesi için bir yazılı yaptı. Bu yazılı imtihanda bize bir futbol sahasının ebadını, koşmakla yürümek arasındaki farkı yazınız şeklinde sorular sordu. Necmettin Bey matematikte çok başarılı olduğu için şakır şakır yazdı. Ben ise futbol sahasının ebadını tam yazamadım. Bu sebeple Necmettin Bey 10 alırken ben 10 alamadım."

İstanbul Erkek Lisesi Yılları'nın bir başka özelliği de, okulun en çalışkan talebesi olan Necmettin Erbakan'ın isteği üzerine okulda bir mescit açılmış olmasıdır. Lise talebesi Necmettin, dini görevlerini eksiksiz yerine getirme gayretindedir ve okulda bulunduğu zamanlarda da ibadetlerini aksatmamak için mescit talebinde bulununca, okul müdürü de en çalışkan öğrencisinin talebini kırmamış ve uygun bir odayı mescit haline getirmiştir.

Necmettin Erbakan, İstanbul Erkek Lisesi son sınıfında okuduğu sırada, babası Mehmet Sabri Bey, 66 yaşında iken vefat eder.

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ...

1943 yılında İstanbul Erkek Lisesi'ni birincilikle bitiren Necmettin Erbakan, doğrudan kayıt olma hakkı olduğu halde, İstanbul Teknik Üniversitesi için iki bin kişi ile birlikte giriş imtihanına katılmayı tercih eder ve ilk on arasında kazandığı imtihandan sonra, üniversitenin ikinci sınıfından başlar.

Eski Cumhurbaşkanı ve Başbakanlardan Süleyman Demirel'le yolları ilk defa burada kesişir. Kendisinden bir yıl önce Teknik Üniversiteye giren Demirel'le ikinci sınıfta ortak derslerde beraber olurlar. Başlangıçta İTÜ'nün Makina Fakültesi'ne kayıt yaptıran Demirel, ikinci sınıfta bölüm değiştirerek İnşaat Mühendisliğine geçmiştir. Prof. Erbakan'ın: 'Demirel, eğe sallamak zoruna gittiği için inşaatı seçmiştir' esprisi meşhurdur. Süleyman Demirel Teknik Üniversiteyi Erbakan'dan bir dönem sonra, 1949 Şubat döneminde bitirmiştir.

Erbakan bir yandan çok başarılı bir şekilde öğrenciliğini sürdürürken, bir yandan da kendisini başka birçok sahada geliştirmek için çabalamaktadır. Başta Necip Fazıl Kısakürek olmak üzere zamanın mütefekkirlerini takip etmekte; yazılarını okuyup, konferanslarına gitmektedir.

İTÜ'nün mescidinde buluştuğu arkadaşlarıyla, namaz kılmanın yanında kendisinin ve onların bilgi dağarcıklarını maddi ve manevi yönden geliştirecek programlar düzenler. Arkadaş çevresindekilerle beraber, diğer talebelerle sürekli temas içerisinde olmaya ve bu arada gözlerine kestirdiklerini halkalarına katmaya çabalarlar. O dönemde beraber olduğu, ilgilendiği isimler arasında, Süleyman Demirel'in yanında başka bazı isimler de vardır. Talebe iken başladığı bu türden faaliyetleri, öğretim üyesi olduktan sonra da, yoğunlaştırarak sürdürür.

İTÜ'den arkadaşı olan Prof. Dr. Mustafa Köseoğlu, o günleri şöyle aktarıyor:

"Üniversitemizin mescidi vardı. Cuma günleri Erbakan'la beraber oluyorduk. Rahmetli (Ömer) Kirazoğlu ağabeyimiz de bizim başımızdı. Herkese bir konu verirdi. Necmettin Erbakan Bey'e de besmele konusu verildi. İki hafta üst üste besmeleyi bize çok güzel bir şekilde anlattı. Necmettin Erbakan Bey benimle beraber Üniversiteye başlamıştı. Ancak o benden bir yıl önce mezun olduğu için bana hocalık da yaptı. Çok güzel ders anlatıp, güzel resim çizer ve tahtayı çok düzgün kullanırdı. Uzun konuşurdu fakat cümlelerinde bir aksaklık ve ifade düşüklüğü olmazdı. Daha sonra asistanlıkta ve doçentlikte de kendisiyle beraber çalıştık. Arkadaş olarak da çok iyi bir arkadaştı. Bunun için üniversiteden ayrılıp Ankara'ya gitmesini hiç istemiyorduk."

İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki öğrencilik yılları, Necmettin Erbakan'ın manevi gelişimi açısından ciddi gelişmelerin yaşandığı yıllardır, aynı zamanda.

Zamanın büyüklerinden Gümüşhaneli Dergahı Şeyhi Mustafa Fevzi Efendi'nin (ks) üç güzide halifesinden birisi olan Hasip Efendi (ks) ve sonrasında Abdülaziz Bekkine (ks) ile tanışması

öğrencilik yıllarında olur. Bu zatların vefatı sonrasında da, Mehmed Zahid Kotku Hazretleri ile tanışır.

Gerek Hasip Efendi, gerek Abdülaziz Bekkine ve gerekse Mehmed Zahid Kotku, manevi yönden oldukça yüksek vasıfları olan birer din alimi olmanın ötesinde, zamanın gerekleri üzerine kafa yoran derin birer mütefekkirdirler de...

Bu tanışıklıklar, Erbakan'ın manevi dünyasının gelişimi ile ilgili olduğu kadar, hayatının bundan sonrası ile ilgili olarak alacağı kararlar konusunda da oldukça büyük bir önem taşıyacaktır. Özellikle Mehmed Zahid Kotku Hazretleri'nin, Erbakan Hoca'nın memlekete hizmet yolunda gösterdiği çabaların en büyük destekçisi olduğu bilinmektedir.

Erbakan'ın, Türkiye'nin manevi büyükleri ile tanışma ve kaynaşma yönündeki girişimlerini ömrü boyunca sürdürdüğü ve büyük hürmet beslediği bu insanlardan da gereken her sahada destek sağladığı bilinmektedir.

Okuldaki lakap takma geleneğinden nasibini alan Erbakan'a, koşarak değil adeta uçarak iş yaptığı için arkadaşları tarafından 'kuş' lakabı takılır. Aynı yıllarda diğer bir lakabı da ilgi ve bilgisinin genişliğinden kinaye, 'derya'dır...

Okul arkadaşlarından Prof. Dr. Mehmet Bilge, Erbakan'ı konu alan İşte Hayatınız programında şunları anlatıyordu:

"Necmettin Erbakan'a İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencilik yıllarında çok çalışkan ve başarılı olduğu için 'Derya' ismini takmıştık. Ayrıca biraz iri yarı olduğu için 'Yarım Dünya' derdik."

İTÜ okul yıllığında yer alan ve artık hemen herkes tarafından bilinen şu satırlar, Erbakan'ın üniversitedeki talebelik yılları hakkında bilgi vermek açısından hayli ilgi çekicidir:

"Toylardandır, dindardır, çalışkandır. Hayatının yarısını namaz, yarısını da projeler işgal eder. Sınıfının yarısını kendisi, yarısını da arkadaşları işgal eder. Proje ve raporları geniş izahlıdır. Herkesin bir sayfada bitirdiği konuyu, o kırk sayfada hülasa eder. Kendisine cıvata nedir diye sorarsanız, izaha demir filizlerinin naklinden başlar. O kadar uzun anlatır ki nihayet namaz vakti gelir, gider namazını kılar, gelir ve kaldığı yerden anlatmaya devam eder."

İTÜ'DE BİR İLK...

Hemen belirtmekte fayda var; yıllıkta kullanılan 'toy' tabiri, o zamanki İTÜ talebeleri tarafından, okula ikinci sınıftan başlayanları ifade etmek için kullanılmaktadır.

İTÜ Motor Bölümü'ne ikinci sınıftan başlayan Erbakan, çeşitli fakültelerden oluşan okulun en başarılı öğrencilerinden birisidir. 1948 yılı Haziran Ayı'nda, halen kırılamayan bir rekorla, 5 yerine 4 senede ve 4 üzerinden 3.96 not ortalaması ile mezun olduğu üniversiteye, 1 Temmuz 1948'de asistan öğretim üyesi olarak atanır. Yani bitirdiği bölüme, tam da bitirdiği günlerde Hoca olur. Bu, İTÜ tarihinde bir ilktir.

Bir başka ilk de, normalde Profesör ve doçentlerin derslere girmeleri adetten olduğu halde, İstanbul Teknik Üniversitesi makine Fakültesi Motorlar Kürsüsü Asistan Öğretim Üyesi Necmettin Erbakan'ın, motor dersleri vermeye başlamasıdır.

İTÜ'deki hocalığın sadece hocalık olarak kalmadığı ve Prof. Erbakan'ın sonraki yıllarda yapacaklarının işaretlerinin burada da belli olduğunu vurgulamak gerek.

1951 Senesinde, dışarıdan gelen yardımlarla 500 adet otobüs almaya karar veren İstanbul Belediyesi, dünyanın çeşitli ülkelerindeki 60 otobüs firmasının gönderdiği teklif mektuplarını, İTÜ Motorlar Kürsüsü'ne götürür ve bu tekliflerin değerlendirilip, hangi marka otobüs almaları gerektiği hususunda fikir verilmesini ister.

Erbakan ve Motorlar Kürsüsü'ndeki arkadaşları, teklifi inceledikten sonra, "Bu kadar otobüsü bir defada dışarıdan alacağınıza, onlara vereceğiniz parayla bu otobüsleri yapacak fabrikayı kursanız, aynı paraya hem istediğiniz kadar otobüse ve hem de bundan sonra da otobüs yapacak bir fabrikaya sahip olabilirsiniz" şeklinde bir rapor yazarlar.

Ancak İTÜ Heyeti'nin teklifi görmezden gelinir ve birtakım ithalatçıların baskısıyla otobüsler dışarıdan alınır ve Türkiye o zaman bu teknolojiye kavuşma imkânını kaybeder. Kullanılan bahaneler ise standarttır: "Türkiye'de nasıl olur da bir otobüs fabrikası kurulabilir? Bu hayaldir, böyle bir şey mümkün değildir"...

İkinci Cihan harbi sonrası Türkiye başta olmak üzere birtakım bölge ülkelerine yapılan yardımlar, ülkemizde ithalat için kullanılırken, başka bazı ülkeler ise daha kendilerine has yollar tercih etmişlerdir oysa.

Sonradan, Erbakan'ın arkadaşlarından birisinin anlattığı bir olay bu konuyu doğrular niteliktedir. 1956'da İstanbul'da düzenlenen 'Dünya Yol Kurultayı'na katılan Yugoslav heyetini bir akşam yemeğinde ağırlayan bu zat, yemekte geçen konuşmaları ilgi çekici bulduğu için, hemen ertesi gün Erbakan Hoca'ya aktarır.

Yugoslav heyetinin konuşmaları aşağı-yukarı şöyle: "Biz Yol Kongresine geldik ve sizden nasıl yol yapıldığını öğreneceğiz. Yolların nasıl yapılacağını öğrenmek için buraya gelmekten dolayı da eziklik duymuyoruz. Çünkü İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra siz de yardım almaya başladınız biz de. Siz aldığınız dış yardımlarla traktör, iş makinası filan aldınız ve paraları oraya harcadınız. Sonra da bunlarla yol yaptınız. Şimdi sizin bir miktar yolunuz var. Biz ise aldığımız yardımları traktör ya da graydere filan vermedik ve yardımlarla bu tür makineleri yapacak fabrikalar kurduk. Şimdi artık kendi traktörümüzü ve grayderimizi imal ediyoruz ve onlarla yollarımızı yapmaya başlayacağız. Yolun nasıl yapılacağını öğrenmek için de size geldik. Siz ise paranızı mamul maddelere vermiştiniz, şimdi ise gördüğümüz kadarıyla, elinizde artık bir hurdalık var."

Dergah Yayınları tarafından oluşturulan bir heyet tarafından, Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın çeşitli konuşmalarından faydalanılarak hazırlanan ve 1975'de Necmettin Erbakan imzasıyla yayınlanan Milli Görüş isimli kitapta nakledildiği şekliyle, Erbakan konuyu şöyle değerlendirmektedir:

"...Dışarıdan getirilen makinelerin hurdalıklarına bizler, latife olsun diye, 'maşatlık' diyoruz. Çünkü ecnebi mamulatıdır. Memleketin elinde maşatlıklar kaldı. Öbür memleketler ise o paralarla onları imal eden fabrikalara sahip oldular. Ara yerde bir zihniyet farkı var. Bu zihniyet farkı bizim aleyhimize işledi. Biz dış yardımları makine imal edecek sanayiye değil, o sanayinin imal ettiği mamul makinelere tahsis etmekten aslında büyük kayıplara uğradık.

Dış yardımların bir kısmını hiç değilse, makineler imal eden makineler sanayiine yatırmamız lazım gelirdi. Büyük hata işlenmiştir. Bu devrin ikinci mühim bir yanlışlığı da, asıl imalatçı sanayinin yerine, montaj sanayinin kurulmuş olmasıdır. 'Dışarıdan parça getirilsin, biz bu parçaları monte edelim' zihniyetiyle hareket edilmiştir." (S. 208)

İTÜ'deki öğretim üyeliği yıllarında oda arkadaşı olan Prof. Hakkı Öz, Erbakan'la ilgili olarak şunları aktarır:

"Necmettin Erbakan iyi bir oda arkadaşıydı. Oto uzmanlar motorlar dersi en fazla rağbeti olan ve en çok ilgi görülen bir dersti. Çünkü; teorik, pratik hem de dizayn olarak öğrencilere veriliyordu. Bu derslerin verildiği laboratuarda Necmettin Bey'le beraber olurduk. Bu laboratuarda ben yönetici olarak görev yapıyordum. O ise ilgili projenin bizzat çizicisi, tasarlayıcısı ve raporlarla beraber neticeye götürücüsü idi.

O günlerde Makine Fakültesi Dekanlığı'ndan bize bir yazı geldi. Bu yazıda, talebelerimiz arasında Amerika'ya göndermeye değer proje yapmış kimseler varsa, onların projelerini göndermemiz isteniyordu. Biz de güzel çizim ve tasarımlarla ortaya koymuş olduğu Necmettin Erbakan Bey'in projesini sergilenmek üzere Amerika'ya gönderdik."

Necmettin Erbakan, aynı günlerde zamanın doktora tezi manasına gelen Yeterlilik Tezini de hazırlamaya başlamıştır ve 1951 senesinde tezini çok başarılı bir şekilde bitirmesinin ardından, üniversite tarafından, ilmi araştırmalar yapmanın yanında, bilgi ve görgüsünü de artırmak üzere Almanya Aachen Teknik Üniversitesi Motorlar ve Termodinamik Bölümü'ne gönderilmesine karar verilir.

ALMANYA YILLARI...

İTÜ'nün 'seni Almanya'ya gönderelim' teklifi üzerine, Erbakan Hoca, yakın çevresiyle ve tabii ki esas olarak da, o dönemler kendisiyle bağlantıda olduğu Abdülaziz Bekkine Hazretleri ile istişarelerde bulunmuş ve aldığı 'olur' üzerine Aachen'e gitmeyi kabul etmiştir. Arkadaşları, Erbakan Hoca ile görüşüp kendisine müsaa-

Erbakan Hoca Mehmet Zahid Kotku Hazretleri ile beraber...

de ettikten sonra, Abdülaziz Bekkine Hazretlerinin hüzünlendiğini ve hatta bir ara ağladığını rivayet ederler. Neden böyle davrandığını ise Hazretin, Erbakan Almanya'dan dönmeden önce vefat etmesiyle anlarlar: Abdülaziz Bekkine Hazretleri, çok sevdiği talebesi ile bir daha görüşemeyeceğini biliyor olmalıdır.

Erbakan Hoca'ya Almanya'ya gitmek üzere müsaade edilmesi, Abdülaziz Efendi'de oluşan, o yabancı diyarlarda aslını kaybetmeyeceği kanaatiyle izah edilmektedir. Çünkü Abdülaziz Efendi'nin ve sonrasında Mehmed Zahid Kotku'nun, Avrupa'ya gitmeye niyetlenen bazı bağlılarına müsaade etmedikleri bilinmektedir.

Erbakan Hoca'nın Üniversite yıllarından başlayarak mensup olduğu çevreyi yansıtması açısından, Rahmetli Prof. Dr. Sabahattin Zaim'in hatıralarına bir göz atmakta fayda var:

"O günlerde henüz İskender Paşa Camii'nde bir faaliyet yoktu. Dayım rahmetli İbrahim Vardar ile beraber biz de Zeyrek Camii'ne devam ediyorduk. Abdülaziz Bekkine Hazretleri (1895-1952) oranın imamlığını yapmaktaydı. Bu sebeple oraya gider, yapılan vaaz ve konuşmaları dinlerdik. Nurettin Topçu da oraya gelenler arasındaymış. Sabahlara kadar sual sorar, hocayla devamlı cebelleşirmiş. Bize buhranlarını yatıştıracak başka şahıs bulamadığını söyler-

di. Bir gün camiye bizim Şadi Pehlivanoğlu da gelmişti. Nurettin Topçu Hoca, Necip Fazıl Kısakürek'le birlikte Abdülhakim Arvasî Hazretleri'ne bağlıymış. Nurettin Topçu Hoca orada tatmin olamayınca, Zeyrek Camii'ne gelmiş. Allah cümlesine rahmet eylesin.

Zeyrek'de toplananlar arasında Necmettin Erbakan, Osman Çataklı, Rıdvan Dedeoğlu, Mustafa Köseoğlu, Yahya Oğuz gibi zatlar da vardı. (...)

İsmi zikredilen zatların hepsi Zeyrek'e gelir, kendi aralarında tartışmalar yaparlardı. Bir müddet sonra Abdülaziz Bekkine Hazretleri vefat etti, yerine Bursa'dan Mehmet Zahit Kotku Hazretleri geldi. Böylece bu makam Serezli Hacı Hasib Efendi'den (1863-1949) başlayarak, Abdülaziz Bekkine Hazretleri'ne (1895-1952) ve ondan sonra Mehmet Zahit Kotku Hazretleri'ne (1897-1980) intikal etmiş oldu. Sonra da mekân olarak Zeyrek'ten İskender Paşa Camii'ne geçildi. Osman Çataklı tarafından camiye bir de meşruta yapıldı. Türkiye'nin çeşitli meseleleri orada masaya yatırılır, bu meseleler müdavimler arasında tartışılırdı. İstanbul ve Ankara'nın çeşitli kalburüstü inançlı münevverleri, hocaları ve inanmış iş adamları orada olduğu gibi, üniversite hocaları da oradaydı. Prof. Dr. Nazif Gürdoğan buraya, "Görünmeyen Üniversite" adını vermiştir. Hoca Efendi hayatımda beni en fazla etkilemiş olan insandı. Daima güler yüzlü, şefkatli ve hoş sohbetti. Çocuklara karşı son derece müşfik ve mültefitti. Nitekim bir gün oğlum Abdülhalim'i sünnet vesilesiyle oraya götürmüş, çocuk da elini öpmek için Hocaefendi'nin yanına gitmişti. O sırada cemaatten biri gelenlere şeker ikram ediyordu. 'Tam Abdülhalim'e şeker vereceği sırada Hocaefendi adamı durdurmuş, yanına kadar giderek çocuğa şekeri bizzat kendisi ikram etmişti. Çocuklara olan alâka ve şefkati bu kadar belirgindi. Mehmet Zahid Kotku Hazretleri, 1897'de Bursa'da doğmuştur. Birlikte olduğumuz son haccından 6 Kasım 1980 yılında İstanbul'a döndü. Dönüşünden bir hafta sonra 13 Kasım 1980'de (5 Muharrem 1401) Perşembe günü öğleye yakın, dualar, yasinler, tesbih ve tehliller arasında ahirete irtihal eyledi. Cenaze namazı 14 Kasım 1980 Cuma günü İstanbul Süleymaniye camiinde kılındı ve Kanuni Sultan Süleyman türbesi arkasında, kendisinden feyz aldığı hocaları ve üstatlarının yanındaki istiratgâhına defnolundu." (Zaim, 2008; 278)

O dönem Almanya'ya beraber gittiği arkadaşlarından birisi olan Prof. Dr. Selim Palavan'ın Almanya günleri ile ilgili bir hatırası da Erbakan Hoca'nın inancı ve inancının gerektirdiği hususlardaki kararlılığını ortaya koymaktadır:

"Necmettin Erbakan Bey'le 'Almanya'da görüştük. Birlikte bir gün yemeğe gittik. Yemekte önce güzel bir çorba içtik. Yemeği yedikten sonra bir meyve salatası getirildi. Necmettin Bey salataya doğru eğilip onu kokladı ve yemek istemediğini söyledi. Ben de kendisine niçin yemek istemediğini sordum. Salatanın içinde alkol olduğunu söyledi. Ben de ona, Necmi birkaç damla alkolden ne olur dedim. Yine de hayır yemem dedi. Bunun üzerine dedim ki: Necmi farz edin ki ağır bir şekilde hastasınız ve sana bir ilaç verdiler ve bu ilacın içinde yüzde elli alkol var, bu durumda ilacı kullanmayacak mısınız? Hiç düşünmeden Erbakan bana şu cevabı verdi: Hocam Siz koskoca bir hocasınız, siz hiç inanabilir misiniz ki alkollü ilaç fayda verir?..

Necmettin Bey benim için ilk kitap yazan biridir. Almanya'da bir müddet sonra maaşını artırmak istediler fakat o, bunu kabul etmeyip Türkiye'ye döndü."

Aachen Teknik Üniversitesi'nde (Reinisch Westfalische Technische Hochschule Aachen) çalışmalarını sürdürdüğü sırada biri doktora tezi, biri Teknik Üniversite için doçentlik tezi ve bir diğeri de Alman İktisat bakanlığı için 'Motorlarda Ekonomi' tezi olmak üzere, 3 ayrı tez hazırlayan Erbakan, Alman üniversitelerinde geçerli olan Doktor Mühendis (Dr. İng.) unvanına hak kazanır. Aachen'de bulunduğu sıralarda Alman Ordusu için araştırma yapan DVL Araştırma Merkezi'nde Prof. Dr. **Schmidt** ile çalışmalar yapar.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Almanya'daki ilk günleri ile ilgili olarak şunları söyler:

"Biz ilk defa 1951 senesinde Almanya'ya gittik. Dünya Savaşı 1945 de sona ermiş, ama anlaşmalar vesaire derken 1947 olmuştu, Almanya'da üç-dört sene evvel hiç bir şey yapılabilmiş değildi. Gittiğimiz zaman hatta şaşırdık, eyvah bu yıkık şehirde mi oturacağız! Üniversitenin camları yok, kaloriferler çalışmıyor, profesörler pal-

tolarıyla derslere giriyorlar, ama azimliler. Binada bir takım kurşun yaraları var. Biz bu tezleri hazırlarken üniversitenin laboratuarında yer olmadığı için üniversitenin yakınındaki bir garajı kiraladık. O garajda yeniden baştan sona kadar laboratuarı kurduk. Bugünkü Almanya o zor şartlar altında yola çıkarak geldi. Biz işte o tarihlerde Almanya harpten sonra nasıl kalkınıyor, bunu orda yaşadık..."

Necmettin Erbakan'ın, nerdeyse tamamen yanmış yıkılmış bir haldeki Almanya'nın, yavaş yavaş kendisini derleyip toparlamaya çalıştığı bir zaman diliminde orada bulunması ve bu ülkenin hakikaten zor şartlar altında olmasına rağmen sanayi ve teknolojiye sahip olma hususunda gereken her türlü fedakârlığın yapılması kararlılığına şahit olması, aynı şeylerin nispeten daha rahat olan Türkiye'de de yapılabileceği inancını kuvvetlendirmiş olmalıdır.

Almanya'da öğrenen, gözleyen, araştırmalar yapan Erbakan; bütün bunları ülkesine hizmet için yaptığı gerçeğini de hiçbir zaman unutmamış ve orada sürekli kalması yönünde, çok yüksek maaş vaadi eşliğinde yapılan tekliflerin hemen hepsini kibar bir şekilde geri çevirmiştir.

Almanya'da bulunduğu yıllarda çalıştığı bölüm başkanına gelen gizli bir toplantı davetine, onu temsilen ve kimliğini açıklama gereği duymadan katılan Necmettin Erbakan, toplantıda konuşulan birtakım şeylere şahit olur.

ALMANYA'DA KATILDIĞI GİZLİ TOPLANTIDA NELER KONUŞULDU?

Erbakan Hoca, o toplantıda yaşananları ve sonrasını, Refah Partisi tarafından 1990'larda yayınlanan Körfez Krizi ve Petrol isimli kitapçıkta şöyle anlatıyordu:

"Yıl 1952, ilkbahar ayları...

Almanya'da doktora tezi ve doçentlik tezi çalışmalarımı bitirdikten sonra Aachen Technische Hochschule'sinde Prof. F.A.F. Schmidt ile beraber bugünün harp sanayiinin temelini teşkil eden füzeler ve Leopard tank motorla-

rının geliştirilmesiyle ilgili araştırmaları yürütüyorduk. Prof. Schmidt, harp içindeki Almanya'nın en üst seviyede araştırmalarını yapan Deutsche Luftfarhrt Forschung Merkezi'nin en önemli şahsiyeti idi.

Alman ordusunun dünyada ilk defa Avrupa'dan yapılan atışla Londra'yı tahrip için kullandığı V1, V2 füzelerinin keşfinde önemli rol oynamıştı. Bir gün Üniversite'nin araştırma laboratuarında çalışırken benimle görüşmek istediğini söyledi.

Önünde, ESSO Petrol Şirketi Genel Müdürü Dr. Müller'in gizli bir konferansa davet kartı bulunuyordu. Bu konferansa kendisinin gidemeyeceğini, ancak böyle bir şahsın verdiği konferansta isminin yazılı olduğu masanın boş kalmamasına da ehemmiyet verdiğini belirtti. Mümkünse bu konferansa kendi adına benim gidip, yerini almamı rica etti. Memnuniyetle kabul ettim.

Konferans, o tarihte, harpten çıkmış Almanya'nın yıkık Aachen kentinin ilk tamir edilen, en lüks, en muhteşem binasında yapılıyordu.

Bu binada aslında bir termal kaynak bulunduğu için adı Bad Aachen olan Aachen şehrinin ağaçlar içindeki meşhur Kurhaus oteliydi.

Girişte sıkı kontroller yapıldı. Davetiyeyi göstererek Prof. Schimdt'in adına O'nun yerine oturdum. Şehrin Valisi, Başpiskopos'u, profesörler, ileri gelen iş adamları ve yazarlardan müteşekkil en seçkin bir topluluk bu konferansa davet edilmişti.

ESSO Şirketi Genel Müdürü Dr. Müller açış konuşmasını yaparken, "Sizleri her ne kadar "Bugünkü Arabistan" konulu bir konferansa davet ettimse de, bu davetin böyle takdimi konferansın gizliliği münasebetiyledir. Toplantının asıl maksadı şudur: Suudi Arabistan'ın yeni petrol bölgesi Damman'dan geliyorum. Amerikalılarla beraber dünyanın en zengin petrol kaynaklarını bulduk. Amerika'nın ve Avrupa'nın önemli şehirlerinde seçilmiş kimselerle yapılmasını programladığımız bu gizli toplantılarla, bu muazzam servetin Batılıların yararına

kullanılmasını nasıl temin edebileceğimizin istişarelerini yapmak istiyoruz. Onun için bu büyük zenginlik hakkında size kısaca bilgi verdikten sonra, aslında ben sizin tavsiyelerinizi dinlemek istiyorum." dedi.

Suudi Arabistan'da dünyanın en zengin petrol yatakları bulunmuş ve ilk üretim başlamıştı. Buradaki rezervler dünya toplam rezervinin yüzde yirmisine denk büyük rezervlerdi. Batı bu rezervlerin kendi yararına kullanılmasını istiyordu. Bunun daha ilk günden tedbirlerini almaya çalışıyordu.

Dr. Müller, ayrıca konuşması esnasında Müslümanlık hakkında gerçekle hiç alakası olmayan o kadar yanlış şeyler anlattı ve Müslümanların hakkı olan bu petrolü onlardan alabilmek için toplantıya iştirak edenler de o kadar insanlık dışı haksız teklif ve tavsiyelerde bulundular ki; o gün hayatımın feveran göstermemek için en çok çaba sarfettiğim günü oldu.

Prof. Schmidt'in yerine gittiğim için susmak zorunda kaldım. Ancak reaksiyonumu hemen o gece Türkiye'deki arkadaşlarıma 40 (kırk) sayfalık bir mektup yazarak duyurmak ihtiyacını hissettim."

Erbakan Hoca, daha sonra kendisine iade edilen bu mektubu, bu satırların yazarının da bulunduğu bir sohbet toplantısında bizlere okurken, gözyaşlarına hakim olamamış ve adeta o geceyi tekrar yaşamıştı.

Aachen Teknik Üniversitesi günlerini, beraber çalıştığı Prof. Dr. Yosef Galler, Erbakan'ı şöyle anlatıyor:

"Sayın Erbakan çok girişimci bir insan. Temel niteliği hem dizel hem benzinli motorlarda yanan bir yakıt geliştirmekti. Ya da öyle bir motor geliştir ki her iki yakıtla da kullanabilsin.

O'nun özelliklerine gelince, Ekim 1951 yılında üniversitemize geldi, odama girdi yanımdaki boş masaya oturdu. Bizi tanıştırdılar. Bu bay Galler sana çok yardımcı olacak dediler. Ama benim yardımıma hiç gerek yoktu. Kendini hemen işe adapte etti. Hem deneysel hem teorik olarak çok büyük bir projeye başladı. Bir buçuk yıl içinde bu projeyi hayran olunacak şekilde tamamladı. Bütün problemleri çözdü. Ama onun

bunların yanında çok başka özellikleri de vardı. Çok düşünceli, çok sevecen bir insandı. Öyle diyebilirim ki ilk geldiği günden beri aramızda bir sempati oluştu. Ona çok çabuk ısındım. Beraberce sadece ilmi değil kültürel konular üzerine de konuştuk. Her şeyden önce bana İstanbul'u sevdiren, İstanbul'dan zevk almamı sağlayan insandır. Onu dinamik bir insan olarak tanıdım. Sempatik bir çalışma arkadaşı ve çok iyi bir dost."

Necmettin Erbakan'ın tezleri Almanya'da yayınlanınca, bilim çevrelerinde büyük ilgi görür. Özellikle de 'dizel motorlarda püskürtülen yakıtın nasıl tutuştuğunu matematiksel olarak izah eden' tezi, DEUTZ fabrikaları (KHD- Klockner Humbolt Deutz A.G.) Genel Müdürü Prof. Dr. Flatz'ın da ilgisini çeker ve bu zat, Leopard tanklarının motorları ile ilgili olarak araştırmalar yapmak üzere Necmettin Erbakan'ı, DEUTZ'a davet eder.

Necmettin Erbakan, 1953'te DEUTZ'da çalışmaya başlamadan önce Türkiye'ye gelerek doçentlik imtihanlarına girer ve kazanır. İlkokula 6 yaşında, Teknik Üniversiteye 17'sinde giren ve 22'sinde bitiren Erbakan, 27'sinde doçent olmuş; Almanya'da en genç doktora yapan kişi olma özelliğine, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde en genç yaşta doçent olan kişi olma özelliğini de eklemiştir....

Doçent olduktan sonra tekrar Almanya'ya dönen Doç. Dr. Necmettin Erbakan, DEUTZ Fabrikaları'nın Leopard Tankları ile ilgili kısmında Araştırma Başmühendisi olarak görev yapmaya başlar.

Bugün bile en gelişmiş tanklardan birisi olan Leopard'ın, 1. Dünya Savaşı sırasında karşılaşılan yakıtlarının donması ile ilgili problemlerinin giderilmesi ve her türlü hava şartlarında mükemmelen çalışabilecek hale getirilmesi işlemi, Doç. Dr. Necmettin Erbakan'ın Başmühendisliğini yaptığı ekip tarafından gerçekleştirilmiştir.

DEUTZ'da bulunduğu sıralarda, Alman Ekonomi Bakanlığı'nca Ruhr sahasındaki fabrikalar üzerinde araştırma yapmak üzere görevlendirilen heyete Erbakan da dahil edilir ve sanayi açısından Almanya'nın, hatta Avrupa'nın en gelişmiş bölgesi olan Ruhr Havzası'ndaki bütün ağır sanayi fabrikalarını gezip inceleme imkânı bulur.

Erbakan Hoca'nın, Almanya yılları ile ilgili olarak bir konferansı sırasında anlattığı hatıralardan birisi, o günleri yansıtması yanında, O'nun olaylara nasıl baktığının ipuçlarını da taşımaktadır:

"1952 yılında Almanya'da doktoramı yaptım. Harpten sonra Almanya'ya gidip ilk doktorasını yapanlardan birisiyim. Aachen Üniversitesi'nde doktoramı yaptığım zaman üniversitede büyük bir olay oldu. Çünkü doktora gerçekten çok parlak bir çalışma mahsulüydü. Bütün üniversite çalkalandı. Burada adet, doktoranın şifahi imtihanı yapıldıktan sonra bir kutlama akşamı yapılıyor. Bu kutlama akşamına bütün profesörler geliyorlar. Geldiler profesörler bizi methede ede bitiremiyorlar. "Efendim teziniz hakkında bilgi sahibi olduk, tebrik ederiz hepimiz bundan istifade edeceğiz"... Bir tane profesör çıktı dedi ki: "Ben neden Türkçe öğrenmediğime, neden Türk üniversitelerinin yayınlarını takip etmediğime bu tez hakkında duyduklarımdan sonra çok üzüldüm. Çünkü Türkiye'de bu kadar kıymetli çalışmalar yapıldığına göre biz bunlardan istifade etmeliyiz."

Ne zaman oluyor bu iş? 1952'de. O akşam ben ona ne dedim biliyor musunuz? Kendisine dedim ki, 'fazla üzülmeyin, ne yazık ki Türkiye'de sizin takip edeceğiniz fazla ilmi kitaplarımız yok. Amma sakın ha ben böyle söyledim diye, biz Almanlar akıllıyız, siz akılsızsınız, sizin kitabınız onun için yok, bizim kitabımız var zannetmeyin. Neden sizde bu kitaplar var bizde yok biliyor musunuz?' O akşam yaptığım konuşmayı söylüyorum, 50 sene evvel yaptım ben bu konuşmayı. Ne dedim onlara biliyor musunuz Türkiye'nin şerefini korumak için. Dedim ki, 'bak siz de 40 milyonsunuz biz de 40 milyonuz. Her ülkede başarılı insanlar vardır, başarısız insanlar vardır. Sizde var, bizde yok, neden? Bunun sebebini söyleyeyim mi, sadece sıra değişikliği. Ne demek bu, sizde de iş yapan insanlar var, bozan insanlar var. Takdiri ilahi, sizde önce biri geliyor bozuyor sonra biri geliyor yapıyor. Bakıyorsunuz ki yapılmış. Bizde ise takdiri ilahi tersine. Biri geliyor bir işi yapıyor, sonra geliyor biri bozuyor, bir de bakıyoruz ki bozulmuş..."

Almanya'da bulunduğu son günlerde DEUTZ'da çalıştığı bölüme giderken, bir kenara yığılmış halde küçük motorlar gören Erba-

kan Hoca, yardımcısına bunların ne olduğunu sorar. Yardımcısı da, Türkiye Zirai Donatım Kurumu tarafından sipariş edilen motorlar olduğunu söyler...

Bir Türk mühendisi Alman ordusunun tankları için motor yaparken, Türkiye'nin kendisinin rahatlıkla imal edebileceği motorları Almanya'ya sipariş etmek zorunda kalıyor olmasına gülmek mi yoksa ağlamak mı lazım geldiğini kestiremez bir an...

Ancak, Türkiye'ye dönmek ve mutlaka ama mutlaka motorlar üretmek yönündeki düşüncesi iyice pekişir...

ASKERLİK...

1954'de Türkiye'ye gelen Doç. Dr. Erbakan, İTÜ'de kısa bir süre görev yaptıktan sonra, yedek subay olarak askere gider.

O zamanlar İstanbul Kâğıthane'de bulunan İstihkam Okulu'nda askerliğine başlayan Erbakan, ilk altı aydan sonra, aynı okulda yedek subay olarak motor hocalığı ve bunun yanında, okulun emrindeki İstihkam Bakım Birliği'nde de teknik müdür olarak görev yapar.

İstihkam Bakım Birliği'ndeki teknik müdürlük görevi sırasında, her yıl ABD'den talep edilen teçhizat listesini hazırlama görevini de yerine getiren Doç. Dr. Atğm. Necmettin Erbakan'ın hazırladığı liste, Amerikan Yardım Heyeti'ndekilerin dikkatini çeker ve ABD'li bir Albay, listeyi hazırlayan kişiyle görüşmek üzere İstihkam Okulu'na gelir.

"Daha önce ABD'den yardım olarak gizleme ağı, kürek sapı, kazma ve benzeri malzemeler isterken, bu seneki listede, iş makinalarının tamiri sırasında kullanılabilecek malzemeleri yapabilecek tezgahlar da talep etmişsiniz. Nasıl olur da bu tür taleplerde bulunabilirsiniz?.." şeklinde kendisine çıkışan Amerikalı Albayı sakin bir şekilde dinleyen Erbakan, ABD Ordusu kuruluş talimatnamesinin ilgili sayfasını göstererek: "Bizim birliğin yaptığı işleri yapan Amerikan birliklerinin tamamında, bizim talep ettiğimiz malzeme standart olarak mevcut; bizde niçin olmasın?" deyince, Albay söyleyebilecek söz bulamaz ve bir süre sonra talep edilen malzemelerin tamamı gelir...

Askerliği bitip üniversiteye tekrar dönen Erbakan, bir yandan hocalık faaliyetlerini sürdürürken, bir yandan da aslında son derece kolay olmasına rağmen kendi motorlarını üretemeyen Türkiye gerçeğini nasıl değiştirebileceği üzerine kafa yormaktadır. Bu arada Teknik Üniversite'nin Motorlar Laboratuarında yürüttüğü çalışmalar sonunda, yüzde yüz yerli ilk motoru yapmaya da muvaffak olmuştur.

DEUTZ'da yaptığı çalışmalar, Ruhr Havzası ağır sanayi tesislerindeki gezileri yanında, Teknik Üniversite'nin Motorlar Kürsüsü'nde yürüttüğü çalışmalar, motor yapmanın hiç de zor olmadığını, sadece biraz gayret etmek gerektiğini ortaya koymaktadır.

Cumhuriyet dönemi sanayileşme politikaları, aslında birtakım şeyler yapmak üzere yola çıkacaklar açısından pek de ümit verici değildir. Bu dönem, yabancı uzmanların görüşlerine fazla itibar edilen bir dönemdir.

1925'de Büyük Millet Meclisi'ndeki bütçe müzakerelerinde, Türkiye'de bir demir-çelik sanayi kurulması kararı alınıp, hükümete bu yolda emir verilir ve hükümet de, demir-çelik sanayiinin nasıl kurulacağı hususunda Belçikalı bir uzmanı görevlendirir.

Belçikalı uzmanın, ülkeyi birkaç yıl inceledikten sonra verdiği rapor: "Siz demir-çelik fabrikası kuramazsınız. Bu sevdadan vazgeçin" şeklindedir.

1933'deki bütçe müzakereleri sırasında konu yine gündeme gelir ve Millet Meclisi yine benzer bir karar alır. Hükümet bu defa da konuyu Avusturyalı bir uzmana havale eder. Avusturyalı uzmanın raporu da Belçikalı uzmanınkinden farklı değildir: "Siz demir-çelik sanayii hayalini bırakın da, ziraatle uğraşın" der.

İkinci Dünya Savaşı yaklaşırken, demir-çelik fabrikası olmamasının büyük bir eksiklik olduğu ortaya çıkınca, Nisan 1937'de Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın temeli atılır.

Bütün bunların ve çok daha fazlasının farkında olan İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Fakültesi Motorlar Kürsüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Necmettin Erbakan, kararını verir ve kollarını sıvar: Türkiye'nin motorunu yapacaktır...

GÜMÜŞ MOTOR FABRİKASI...

Gümüş Motor günleri

Necmettin Erbakan'ın sanayileşme konusunu değerlendirirken, sadece Türkiye'yi değil bölge ülkelerini de hesaba kattığını söylemek mümkündür.

Osmanlı'nın sanayi girişimlerini, özellikle de Sultan II. Abdülhamid Dönemi sanayi gelişmelerini iyi bilen Erbakan Hoca, zayıf bilindiğimiz yıllarda atılan adımların bile büyük adımlar olduğunun farkındadır ve konuşmalarında bu hususları çarpıcı bir biçimde aktarır hep. Sözgelimi, Navarin Baskını (1827) sırasında yakılan gemilerin yerine Osmanlı'nın bir kış mevsiminde yeni gemiler yapmış olmasının, sadece teknik bilgi değil disiplin ve organizasyon açısından da harika bir olay olduğunu; 1839'da kurulan Feshane'nin, (sonradan Sümerbank Defterdar Fabrikası) dönemin tekstil merkezi sayılan İngiltere'deki fabrikalara nazaran 4 kere daha büyük olduğunu ve uzun yıllar dünyanın en gelişmiş tekstil fabrikası kabul edildiğini, sık sık vurgular.

1843 yılında kurulan ve daha yakın bir zamana kadar, daima en kaliteli kumaşları dokumasıyla tanınan Hereke Dokuma fabrikası; 1875'de hizmete giren, dünyanın ikinci metrosu Tünel; 1990'lı yıllara kadar kullanılacak şekilde 1912'de yapılan Galata Köprüsü; Paris ve Londra'da kurulduktan birkaç ay sonra, 1914'de İstanbul Silahtarağa'da kurulan Elektrik Fabrikası da, Osmanlı'nın sanayileşme hususunda diğer devletlerden geri kalmadığını gösteren örneklerdir.

Osmanlı Devleti'nin 1800'lü yılların sonuna doğru bile gemi inşasında hâlâ başa güreşen bir ülke olduğu; gövde henüz tezgahta yapılırken, makine aksamının da o sırada bitirilip, gemilerin kısa

sürede denize indiriliyor olmasına ve 1856'da başlatılıp Sultan II. Abdülhamid döneminde büyük hız verilen demiryolları inşaasına da Erbakan Hoca sıklıkla vurgu yapardı.

Necmettin Erbakan'ın sanayileşme konusundaki zihniyetini oluşturan en ilgi çekici olaylardan birisi de, yine Sultan II. Abdülhamid'le alakalıdır: Ford Fabrikası 1905'de imal ettiği ilk otomobilleri zamanın kudretli hükümdarlarına hediye ederek reklamını yapmak ister ve bir numaralı otomobilini Sultan II. Abdülhamid'e gönderir.

Sultan, otomobili getiren heyeti bir müddet bekletir ve 'şunu bir deneseniz' tekliflerini de, 'vakti gelince' cevabıyla karşılar. Bir Cuma günü Yıldız Camii önünde karşısına çıkan ve 'şunu deneseniz artık' diyen heyete: "Bu otomobili buraya ne ile getirdiniz?" sorusunu sorar. "Efendim, boğazda bekleyen bir gemi ile getirdik" cevabını alınca da: "Bunu hemen geminize koyun ve geri götürün" der.

Şaşıran ve telaşlı bir şekilde, bir hata yapıp yapmadıklarını soran heyet mensuplarına konuyu izah sadedinde "Bunun bir parçası kırılırsa ne olacak?" sorusunu yöneltir ve heyet mensupları, "emriniz olur, derhal Amerika'dan getirtiriz" dediklerinde de; Padişah son sözünü söyler:

"Bu arabaların parçaları benim yurdumda yapılıncaya kadar, ben bunları ülkeme sokmam!"

Bu görüşmenin ardından saraya gelen Sultan II. Abdülhamid, Maarif Nazırı'na yönelik olarak şu emri veriyor: " Bu sanayiin bütün şubeleri en kısa zamanda ülkemizde de öğretilsin ve kurulsun!"

Yapılması gereken bir şey varsa onun mutlaka yapılması gerektiğine inanan ve devlet başta olmak üzere kimsenin motor mevzuuna el atmadığını gören Erbakan, bu işin kendisine düştüğü inancıyla yola çıkar ve kendi deyimiyle, 'vatanını, milletini seven tertemiz insanlar arasından bir bir seçtiği' 200 kişiyi, Gümüş Motor Fabrikası'na ortak eder.

Şirketin isminin neden Gümüş olduğu ile alakalı olarak, İTÜ'nün binasının İstanbul Gümüşsuyu'nda olduğu; ya da Erbakan Hoca'nın Gümüşhaneli Tekkesi'ne bağlı olması dolayısıyla bu ismin konulduğu gibi yorumlar vardır. Kim bilir, belki ikisi birden doğru olabilir.

Gümüş Motor Fabrikası ortaklarının temel hareket noktaları, Türkiye'nin yerli motorunu yapmaktır ve kesinlikle faize bulaşmadan bu işi yapmak niyetiyle yola çıkmışlardır. Teşebbüsün manevi destekçisi de Mehmet Zahid Kotku Hazretleri'dir.

Yeri gelmişken, Erbakan Hoca'nın hayatının hemen bütün safhalarında oldukça önemli tesirler icra eden Mehmed Zahid Kotku Hazretleri ile alakalı olarak, yine talebelerinden birisi olan Yahya Oğuz'un Yusuflar Bahçesi isimli kitabından 'Mehmed Zahid (ks) Hazretlerinin Sosyal ve Ekonomik Yaşamdaki Etkileri' başlıklı bölümün bir kısmını iktibas etmekte fayda var:

"Mehmet Zahid Efendi (ks) Hazretleri aynı zamanda güzel ülkemizin milletimizin evlatları ile manevi ve maddi kalkınmasını ve güçlenerek İslam alemine örnek olmasını isteyen ve canı gönülden teşvik eden bir dava adamı idi. Bireysel kazanımların bir araya getirilerek "toplum yararına" yatırımlara dönüştürülmesini işaret ve teşvik ederlerdi.

"Bu kapının önünde cemaatin dizdiği otomobillerden rahatsız oluyorum, rahatsız oluyorum!.. Yabancı diyarlara ekmek parası için giden işçilerin o diyarlara gitmemesi var iken buna mecbur kalınması beni üzüyor. O getirilen otomobillerin yerine atölyeler, fabrikalar kurulsa ve aç susuz vatandaşlara iş bulunsa." derlerdi.

Birçok konuşmalarında Mehmet Zahid (ks) Hazretleri, ekonomik yönden, özellikle de küçük sanayi ve ağır sanayide, dışarıya bağımlı olmamak için sanayileşmek gerektiğini dile getiriyorlardı. Türkiye'nin ekonomik bağımlılığının, kültürel bağımlılığı getireceğini misallerle izah ediyor ve bunun da Batı'ya tutsaklık anlamına geldiğinin şuuru ile Müslümanların kalkınma için birleşmeyi, bir ibadet gibi algılamalarını istiyor ve 'Teşebbüsler, şirketleşerek yapılırsa daha kalıcı, daha güçlü, daha heybetli ve daha güzel olur" diyorlardı.

Hocamız Mehmet Efendi (ks) Hazretlerinin Türkiye'nin sorunlarına getirdiği çözüm önerileri, sadece düşünce düzleminde kalan fikirler değildi. Meselâ millî sanayimizin kurulmasını gündeme getirmişler, bilâhare incelemelerde bulun-

mak üzere yurt dışına çıkmışlar ve böylece bir tabu gibi görünen yerli sanayinin kurulmasıyla ilgili korkuların aşılmasına yardımcı olmuşlardı. Bizzat teşvikleriyle kurulan ve zamanında Avrupa'nın en büyük fabrikaları olan tesisler bu bağlamda güzel canlı birer örnektir.

Hocamız Mehmet Efendi (ks) Hazretleri, mevki, makam ve para tutkunu olmaktan kurtarmaya çalıştığı insanları bir yandan da Türkiye'nin yönetimine talip olmaya yönlendiriyorlardı. Çünkü güzel yurdumuzun ancak mevki ve makam düşkünü olmayan insanlar eliyle kalkındırılabileceğine inanıyorlardı.

Ahlâkıyla, yaşantısıyla, tebessümüyle, yaratılanı Yaratan'dan dolayı seven ve kucaklayan felsefesiyle gönülleri fetheden Hocamız Mehmet Efendi (ks) Hazretleri, hayatın her anına "inanç"ın hâkim olması için çalışmışlar, geriye imzalı imzasız birçok eser bırakmışlardır. Vakıflar, dernekler, ticari kuruluşlar, çeşitli yayınlar, her kademeden talebelerdi...

Hocamız (ks) Hazretlerinin vefatından bir hafta önce haccdan dönerken, Medine-i Münevvere'de yaptıkları bir konuşmadaki şu sözleri, O'nun yaşam felsefesinin hem bir özeti, hem de sevenlerine bıraktığı mirası gibiydi:

"Ne dervişlikte, ne şeyhlikte, ne imamlıkta iş yok.. İş, Allah (c.c.)'ın rızasını kazanabilmekte... İş, Allah (c.c.)'ın rızasını kazanabilmekte... İş, Allah (c.c.)'a sevgili kul olabilmekte." (Oğuz; 231-232)

Hazırlıklarına 1954'de başlanmış olan Gümüş Motor'un kuruluş tarihi 26 Ocak 1956'dır. 1 Temmuz 1956'da, İstanbul Bayrampaşa'da bulunan uygun bir arazide fabrikanın temeli atılır ve Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu küçük dizel motorları üretmek için gereken ekipmanların temini çalışmalarına başlanır.

İnşaat ve ardından da ekipmanların temini aşamasında, problemler yaşanmaya başlanır. Bu problemlerden bazıları maddi imkânların azlığı, başka bazıları ise 'sadece şeftali yetiştirebilecek bir ülke' olması gerektiğini düşündükleri Türkiye'nin kendi motorlarını yapar hale gelmesinden rahatsızlık duyan çevrelerin etkileri ile alakalıdır.

YÜKSEK DEVALÜASYON. GÜMÜŞ MOTOR ZORDA

Tam da fabrika kuruluşunun başlaması ardından birbirinin ardı sıra yaşanan iki büyük devalüasyon, Gümüş Motor girişimini ciddi şekilde zora sokar.

1956 yılında 2 lira 80 kuruş olan 1 ABD Doları; çizgi dışına çıktığı düşünülen Demokrat Parti iktidarını ve Başbakan Adnan Menderes'i sıkıştırmak maksadıyla olsa gerek, 1957 ve 1958'de gerçekleştirilen iki büyük devalüasyon operasyonundan sonra, 9 lira 20 kuruşa yükselmiştir.

Kuruluşu için 6 milyon lira temin edilen fabrikanın maliyeti 25 milyon lirayı bulacaktır. Devalüasyonlar, fabrikanın kuruluşu için sermaye koyan işadamlarının kendi yürütmekte oldukları işler açısından da zor bir süreci başlatmıştır ve girişime maddi katkı sağlayabilecek herhangi bir banka ya da finans kuruluşu yoktur. Şirketin kuruluş mantığı da zaten faizli sistemin bir parçası olmamak üzerinedir. Ortaklarının katkısı ve mevcut çalışanlarının fedakârlıkları, Gümüş Motor'un tek şansıdır.

Erbakan Hoca, 1973'de Milli Gazete tarafından düzenlenen bir konferansta durumu şöyle anlatır:

"Muhterem Kardeşlerim, bu gördüğünüz fabrikanın (Gümüş Motor) 1956 senesinde temeli atıldı. Ve 300 tane şu İstanbul'un memleketini, vatanını seven tertemiz insanları, bir bir seçilerek bir şirket kuruldu. 1956 senesinde altı milyon lira para toplandı. (...) Memlekette bir motor fabrikası yapılsın diye. Devletlerin, hükümetlerin yapamadığı işi, İstanbul'da vatana, memlekete hizmet aşkıyla yanan bir grup insan, bunu biz yapacağız dedi, yola çıktı. Ve bugün gördüğünüz gibi memleketin en büyük makine imalât fabrikasını kurdu. (...) Türkiye'nin imalât sanayiinde, en büyük makine imalât fabrikası hâlâ Gümüş Motor'dur. Ondan daha büyük imalât kapasiteli, makine imalâtı kapasiteli, bir fabrika kurulamamıştır hâlen. O gördüğünüz motorların %95'i fabrikanın içerisinde imâl edilerek

montaj yapılıyor. (...) %95 piston, segman, yatak, gömlek bütün bunların hepsi, o vakit, bunları başka imal edecek fabrika olmadığı için 5 Gümüş Motor Fabrikasının içerisinde yapılmıştır. Ve Gümüş Motor Fabrikası dört sene sonra bunları seri halinde imal etmiştir.

Gümüş Motor Fabrikası kurulurken iki büyük hadise olmuştur: (...) Ve 6 milyon liraya çıkması gereken fabrika, 25 milyon liraya çıkmak mecburiyeti ile karşı karşıya kalmıştır. Arkasında bir banka, bu aradaki farkları kapatacak malî bir kaynak olmadığı için, yalnız kendi gayret ve ortaklarına dayandığı için, bu malî imkânın temini binbir takım müşkülât arz etmiştir. O yılların zaruretinden dolayı. Ama bu akıl havsala almaz müşkülâtı dahi, o fabrika içinde çalışan insanlar gece yarılarına kadar çalışarak üç ay, hatta hiç aylık almadan çalışarak, ancak kendi gayretleriyle, kendi göğüsleriyle karşılamışlardır. Şu anda da huzurlarınızda, o büyük gayretleri beraberce yaşadığımız kardeşlerimiz var. (...) Üç ay hiç aylık almadan her gece saat bire kadar, fabrikada sabahlayan insan bunlar. Gümüş Motor bu milletin sanayileşme davasında büyük bir hamledir. (...) Memleketin en büyük fabrikası kurulmuş. Türkiye'de motor imal edilmiş ve bütün diğer sanayiinin de kurulabileceğine herkes inandırılmış. Asıl büyük kaynak bu «Biz şeftaliden başka bir şey yapamayız» diyordu herkes kongrede. Ama «işte motor yapıldı» deyince hepsinin sesleri kesildi. Ve bugün motor da yapılır, Otomobil de yapılır, hepsi de yapılır, diyorlar. Ancak yine de yapılamıyor. Çünkü motorlar yabancı sermayeye yaptırılmak istendi. Onlar da Türkiye'de motor yapılmasını dolayısıyla geciktirdiler."

Ağustos 1958'deki yüksek devalüasyon sebebiyle sıkıntılı günler yaşayan Gümüş Motor Fabrikası, kuruluşunu bir an evvel tamamlamak ve bu arada satış bağlantıları yapılan motorları da vaktinde teslim etmek durumundadır ve bunun yapılabilmesi için de paraya ihtiyaç vardır...

FAİZSİZ BANKACILIĞIN YAPITAŞI: GÜMÜŞ MOTOR KÂR ORTAKLIĞI...

Şirketin Yönetim Kurulu'nun 1958 yılı sonlarına doğru yaptığı bir toplantıda, 'kesinlikle banka kredisi alınmayacağı, faiz sisteminin bir parçası olunmayacağı ve sermaye artırımına da gidilmeyeceğinin altı bir kez daha çizildikten sonra, tarihi sayılabilecek bir karar alınır: Kâr ortaklığı sistemi ile borç alınacaktır.

Gümüş Motor'un çeşitli devlet kuruluşlarıyla yaptığı 5 milyon liralık satış anlaşması vardır. Bu satış için önceden verilecek avanslar mukabili olarak; imalatçı, hatta gerekirse perakendeci karı kadar indirim yapılması; fabrikanın faaliyetlerine katkı için şirket ortaklarından ya da başka kişilerden gelecek paralara mukabil de, yine perakendeci karının yanında, imalatçı karının üçte biri kadar hak tanınması şeklinde formülleştirilen bu karar, bir anlamda kâr ortaklığı sisteminin ve dolayısıyla da, 'faizsiz bankacılık sistemi'nin önemli yapıtaşlarından birisini oluşturur.

Hükümet yetkilileri ile de görüşmeler yapan Erbakan, zamanın Sanayi Bakanı Sebati Ataman'dan da fabrikaya destek sözü alır ve bunu müteakiben, yatırım için imkânı olan Şeker Şirketi, Gümüş Motor'dan 750 bin liralık hisse alır.

Gümüş Motor'un zorlukları imalat sürecinde devam eder. Fabrikanın elemanlarından Şeref Usta (Kasar) durumu şöyle anlatır:

"İmal edeceğimiz motorun ilk prototipini yapıp, test için ilgili makama götürdük. Test bitince, ilgililerin suratı asıldı. Avrupa standartlarına göre saatte 5.6 litre motorin yerine, bizim yaptığımız motor 5.7 litre harcadığı için üretime onay veremeyeceklerini söylediler. Yapacak bir şey yoktu; geri dönüp tekrar çalışmaya koyulduk ve bir süre sonra tekrar test için gittik. Bizim motor bu defa saatte 5.5 litre motorin harcar hale gelmişti ve nasıl olsa izin çıkacak diye seviniyorduk. Ancak tuhaf bir şey oldu ve ilgililer, daha az harcayan motorumuzu da 'standartlara uygun değil' diye kabul etmediler. Tekrar uğraşıp, motorumuzu saatte 5.6 litre harcar hale getirmekten başka çare yoktu..."

Gümüş Motor'un imalatı standartlara uygun hale getirilse de, sonradan görüleceği gibi, suyun başında bulunanların ona geçit vermeye niyetleri yoktu.

Başbakan Menderes de, 1960 yılı başında Gümüş Motor'u ziyaret etmiş ve fabrikayı gezdiği sırada şunları söylemiştir:

"Ben bir çiftçiyim, bu motorları kendim kullandım. Bu motorların Türkiye'de yapılmasının ne kadar büyük bir adım olduğunu çok iyi biliyorum. Ülkemizde bunların yapılabileceğini görmek beni son derece memnun etmiştir. Keşke ben bu fabrikayı 1960'da değil de, 1950'de görseydim. O takdirde Sümerbank'ın birçok fabrikasını özel sektöre satar, oradan alacağım para ile Türkiye'de ağır sanayi fabrikaları kurardım."

GÜMÜŞ MOTOR'UN AÇILIŞINI İDAM EDİLEN BAKAN YAPIYOR

Gümüş Motor'u gezdiği gün, fabrikanın ihtiyacı olan ve sürüncemede kalan 1 milyon 300 bin dolarlık döviz tahsis işini çözen Başbakan Adnan Menderes, fabrikanın resmi açılışına da Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ı gönderir.

Yöneticilerin, ortakların ve çalışanların da gayretleriyle, Mart 1960'da nihayet seri halde motor üretecek hale gelen fabrika, 7 bin lira civarında bir fiyata satılan motorların muadilini 5 bin liradan satmaya başlayınca; ithalatın durdurulması gerekirken, birdenbire piyasadaki Avrupa motorlar bollaşıp, fiyatları da 4 bin lira civarına inmişti. Zor durumdaki Gümüş Motor, fiyatı 3 bin 500 liraya çeker ama karşı taraf acımasızdır, onlar bu sefer 2. 800 liraya motor satmaya başlarlar.

İstanbul'da motor ithalatı işiyle uğraşan 70'e yakın firma vardı ve anlaşılan bunlar imalat işinden pek hoşlanmadıkları için, Odalar Birliği ve Sanayi Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde(!) bulunarak, Gümüş Motor'u iflasa sürüklemek istiyorlardı.

Normal şartlar altında, Gümüş Motor Türkiye'nin ihtiyacını karşılayacak kadar motor üretimi yapacağı için, o zamanki mevzua-

ta göre ithalatın durdurulması gerekirken, her nedense ithalat daha da fazla artmış gözüküyordu.

Ardarda yaşanan zorluklar, Gümüş Motor'daki gelişmelerin kötüye gitmesine sebep oluyordu. Önce teşvik amaçlı hisse alımlarında bulunan, sonra da hisse fiyatları düşmeye başlayınca başka bazı hisseleri de satın alan Türkiye Şeker Şirketi, Gümüş Motor hisselerinin yüzde 51'ine sahip olup yönetime de müdahalelerde bulanmaya başlayınca, işler daha da karıştı. Erbakan 1963 yılında, izinli olarak ayrıldığı Teknik Üniversite'deki hocalığına döndü.

Gümüş Motor girişiminin başlangıcından itibaren içinde olan Rahmetli Prof. Dr. Sebahattin Zaim, süreçte yaşananları şöyle aktarıyor:

"İşte böyle bir muhitte (İskender Paşa Camii) ilk defa motor üretimiyle ilgili bir müessese fikri ortaya atıldı. O vakitler Türkiye'de tek bir motor bile üretilemiyordu. Memleket pek çok sahada olduğu gibi bu sahada da tamamen dışa bağımlıydı. Hammadde üretmekle bir yere varılamayacağını münevverlerimiz çok iyi biliyordu, işin temelinin makine ve motor sanayiini kurmaktan geçtiğini bilen bu münevverlerimiz nihayet motor imal etmek gerektiğine karar verdiler ve böylece ortaya "Gümüş Motor" fikri çıktı. Ülkedeki birçok dindar iş adamı şirkete âzâ oldu. İşin muharriki ve esas sürükleyicisi Topbaş ailesiydi. Proje mimarı ise Necmettin Erbakan'dı.

1957 yılı döviz sıkıntısının memleketi bunalttığı bir yıldı. Şirket kuruldu, hükümete gidildi, rahmetli Adnan Menderes sermaye için gerekli dövizi nakit olarak verdi: "Alın" dedi, "dünyada nerede bulursanız alın!" Böylece bizim ekip patent ve proje satın almak üzere dünyanın gelişmiş ülkelerini araştırmaya başladı. Enteresandır ki, Batı dünyasından 'tıs' bile çıkmadı. Peşin para ve dövizle istendiği halde isteğimiz olan bilgi ve patentleri ne satıyor, ne de veriyorlardı. Fransa, Almanya, İngiltere, Amerika, hepsi de aynı tavrı gösteriyordu. Hiç birinden cevap alamayınca mecburen Doğu Bloku'na yönelindi. Ne var ki, Rusya da aynıydı. Onlar da danışıklı dövüş oynayarak Türkleri Çekoslovakya'ya yönlendirmeye kalktılar.

ÇEKLERE ŞANTAJ: PATENT VERMEZSENİZ SKODALARI ALMAYIZ

Çekoslovaklar Skoda markasıyla otomotiv ürünleri imal ediyor, imal ettiği Skoda marka otobüslerin bir kısmını da İstanbul Belediyesi'ne satıyordu. Onlar da direttiler ve proje vermekten şiddetle kaçındılar. Bu arada şunu da kaydetmekte yarar var: Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın projeleri dahi Atatürk zamanında siyasî baskı yapılarak alınabilmiştir, İzmit Seka Kâğıt Fabrikası da aynı şekilde olmuştur. Büyük ve kilit nitelikteki sanayi kolları her zaman dünya siyasetindeki büyük pazarlıkların konusu olmuştur. Sanayi hiçbir zaman sanıldığı gibi sadece iktisadî bir mesele olarak görülmemiştir. Bunun böyle olduğunu biz de Gümüş Motor meselesinde yakinen müşahede ettik.

Sonunda hükümet Çekoslovakya'ya "Eğer siz Gümüş Motor'a patent vermezseniz, biz de Skoda otobüslerinizi almayız" diyerek şantaj yapmak zorunda kaldı. Bunun üzerine otobüsler alındı, onlar da istenilen projeyi verdiler. Arkasından Gümüş Motor için bir fabrika arazisi satın alındı. Arazi bomboş bir tarladan ibaretti. Fabrikanın inşaatına başlandı. Hepimiz idare heyeti olarak her gün oraya uğruyorduk. Rahmetli Muammer Dolmacı başta olmak üzere herkes gece gündüz çalışıyordu. İstanbul Teknik Üniversitesi'nin selefi olan Yüksek Mühendis Mektebi'ndeki hocaların yetişmesine zemin hazırlayan Millî Eğitim Bakanı Merhum Tevfik İleri zamanındaki Yüksek Mühendis Mektebi'nden mezun olan birçok mühendis de Gümüş Motor projesinde çalışıyordu. Ankara'dan da mühendis ekipler geliyor, hummalı bir çalışmayla iş gün gün ilerliyordu. Bir taraftan da finans ilâvesi için kaynak aramaya devam ediliyordu. Fabrika ortaya çıkmaya başlayınca, Amerika Başkonsolosu fabrikaya damladı. O güne kadar hiç kimse böyle bir fabrikanın kurulmakta olduğunun farkında bile değildi. Yöneticilere "Efendim, çok memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz ki, böyle bir fabrika kuruyorsunuz, öyleyse size Amerika'dan yabancı sermaye bulalım" dediler. Tabii, gülündü ve dendi ki: "Vaktiyle size gelmiş ve ters yüz edil-

miştik. Bize hiç ilgi göstermemiştiniz. Şimdi kendi imkânlarımızla yola çıktık, teşekkür ederiz, ihtiyacımız kalmadı."

İş bu şekilde kuruldu. Fabrikada aynı zamanda derin kuyu pompaları da üretilmeye başlandı. Bu pompalar pancar istihsali için en lüzumlu alet ve edevattandı. Fakat bu tip malların hepsini Türkiye'ye "İhtiraklı Motor Sanayii İthal Malları" adlı bir cemiyet ithal ediyordu. Azalarının hepsi de Yahudi, Rum ve Ermeni idi öyle ki, içlerinde tek bir Türk yoktu.

Gümüş Motor projesi kuvveden fiile geçip de üretime başlayınca bu sefer Rusların bir oyunuyla karşılaşıldı. Meğer Ruslar Türkiye'deki Pancar Tarım Kooperatiflerine bizim üretmeye başladığımız derin kuyu pompalarını da satıyormuş. Onların peyki olan bir devletin patentiyle üretim yapıldığı için bir bakıma onlar da ortak sayılırdı. Şirketten habersiz olarak aynı malı pazarlamaya kalkışmaları, bununla da yetinmeyip fiyatlarda damping yapmaları kabul edilir bir durum değildi. Haber alınır alınmaz durum protesto edildi. Onlardan yapılan ithalatı önlediğimiz gibi, tarım kooperatiflerine el atarak onları da Gümüş Motor'a ortak ettik. Maksadımız, zaten müşterisi olacakları bir müesseseyi onların da sahiplenmelerini sağlamaktı.

GÜMÜŞ MOTOR EL DEĞİŞTİRİYOR... ERBAKAN PES Mİ EDİYOR?

Bu mevzuyu araya kattıktan sonra tekrar Gümüş Motor hadisesine dönelim. Fabrika kuruldu ve başarılı oldu. Ama ondan sonra daha da önemli bir mücadele devri başladı. Çünkü ürettiğimiz motorların müşterisi Pancar Kooperatifleri olduğundan hükümetin desteğine ihtiyaç duymamız tabii idi. Bu destek olmadıkça ilerlememiz mümkün değildi. O sırada çeşitli ülkelerle yapılan ticaret anlaşmalarında araya sürekli Türkiye'ye zarar verecek maddeler sokuşturuluyordu. Mesela İtalyan'larla bir anlaşma yapılmış, adamlar verecekleri krediyi ürettikleri motorları Türkiye'ye göndererek ödeme şartını koşmuşlardı. Hükümet ve bilhassa bürokrasi, bu ta-

raklarda bezi olmadığı için daima ithalâtı tercih ediyordu. Çünkü ithal mal girişlerinde daima bir komisyon hikâyesi vardı. Rüşvet döner, başka bir sürü yolsuzluklar olurdu. Bunlar kamuoyundan gizlenir, dolap hep aynı şekilde döner dururdu. Biz de meseleleri araştırarak takip etmeye, fark ettiklerimizi önlemeye çalışıyorduk. Yani içte ve dışta devamlı bir mücadele gerekiyordu.

Bütün bu zorluklara rağmen yol almış ve Türkiye olarak dizel motoru üretmeyi başarmıştık. Mesele seri üretime geçerek üretimi daha da artırmak ve kaliteyi yükseltmekti. (...)

Rahmetli Hocaefendi (Mehmed Zahid Kotku) kongrelere gelir, herkese nasihatte bulunurdu. (...)

Sözün kısası, Gümüş Motor hadisesi bu şekilde gerçekleşti. Fakat sonra Pancar Kooperatifleri hisselerin çoğunu satın alarak şirketin çoğunluk hissedarı oldu. Böylece Gümüş Motor, Pancar kooperatiflerinin eline geçti. Bugün de hâlâ öyledir." (Zaim, 2008; 280)

1960 yılında üretime başlayan Gümüş Motor, sonraları Pancar Motor Fabrikası adını almış olup, 50 yıldan fazladır, ülkemizin tarlalarını sulama işinde, inşaat makinalarında, küçük traktörlerde, deniz botları ve kayıklarda kullanılan motorları üretmekte ve bu arada Suriye, Irak, Pakistan ve Sudan gibi ülkelere motor ihraç etmektedir.

Türkiye'nin motorunu yapmak, daha doğrusu Türkiye'yi mutlaka sanayileştirebilmek için yola çıkan Erbakan, pes mi etmişti peki?.. Hayır.

27 MAYISÇILARA KONFERANS VEREN ERBAKAN

Türkiye'nin mutlaka motor yapması gerektiğine inanan ve ne devlet ne de başkaları bu işe girmeyince, bir anlamda bunun yapılabileceğini ortaya koymak için Gümüş Motor'un kurulmasını sağlayan ve nihayet yüzde yüz Türk Malı ilk motoru imal eden Doç. Dr. Necmettin Erbakan, 1960 yılında Ankara'da düzenlenen Sanayi Kongresi'nde, tabir caizse fırtına gibi esmişti.

Kongreye Gümüş Motor'un yaptığı yerli imalat motorları sunan Erbakan, yıllardan beri 'biz yapamayız' diyerek geciktirilmiş olsa da, artık motor yapabileceğimizin ortaya konulduğunu ve şimdi yapılacak işin bundan daha iyilerinin yapılması ve esas hedefin de Türkiye'nin kendi otomobillerini kendisinin yapması olduğunu söyler.

27 Mayıs Darbesini yapan Milli Birlik Komitesi üyelerinden bazıları da Sanayi Kongresini izlemektedirler ve Erbakan'ın söylediklerinin onları da heyecanlandırdığı anlaşılmaktadır.

Gümüş Motor Fabrikası'nı gezerek tetkiklerde bulunan ve yapılanlar hakkında bilgi alan askeri yönetim mensupları, Doç. Dr. Necmettin Erbakan'ın, Milli Savunma Bakanlığı konferans salonunda 200 civarında general ve üst rütbeli subaya Türkiye'nin kalkınma ve savunma sorunları ve çözüm yolları konulu, bir sanayi konferansı vermesine imkân hazırlarlar.

Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu hemen her şeyi yapabileceğine inanmakla kalmayıp, bunun ilmini yapmış olduğu gibi, uygulamasını da ortaya koymuş olan genç ve başarılı Doçent, dinleyenler tarafından çok beğenilir ve söyledikleri dikkatle not alınır.

DEVRİM OTOMOBİLİ

Türkiye'nin otomobil yapma konusundaki ilk denemesi olan Devrim Otomobili girişiminde Erbakan Hoca'nın dahli olup olmadığı, yıllardır tartışılan konulardan birisidir. Türkiye'nin sanayileşmesi konusunun belki de o zamanki bir numaralı takipçisi olan Doç. Dr. Necmettin Erbakan'ın konu ile alakası, genellikle ideolojik tartışmaların gölgesinde konuşulup tartışıldığı için, meselenin esası arada kaybolup gitmektedir.

Gümüş Motor Fabrikası'nı kurup bütün sıkıntılara rağmen Türkiye'ye kazandıran ve 'Türkiye'nin kendi motorunu kendisinin yapabileceğini ispat eden' Erbakan'ın en büyük iddialarından birisi de, Türkiye'nin kendi otomobilini yapabilecek olduğudur. Bulduğu her fırsatta bu konuyu gündeme getiren Erbakan'ın, Devrim Otomobilini imal etmek üzere bizzat çalışan mühendisler arasında olmadığını biliyoruz. Ancak, zamanın Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in emriyle TCDD Eskişehir Cer Atölyeleri'nde 23 mühendisimizin gerçekleştirdiği proje ile ilgisi olmadığını söylemek, en azından insafsızlıktır.

Erbakan Hoca ile beraber Cumhurbaşkanı Gürsel'e giderek, Türkiye'nin kendi otomobilini yapabileceği telkinlerinde bulunan heyetteki isimlerden birisi olan Prof. Dr. Sabahattin Zaim, Devrim Otomobili meselesi ile alakalı olarak şunları aktarıyor:

"Sanayi sektörü ile ilgili hatıralarımdan biri de "Devrim" adı verilen ilk yerli otomobil projesiyle alâkalıdır. (...)

Türkiye'de motorlu vasıtalar endüstrisinin kurulmasına ilişkin gerekçeler, yurt ekonomisinin konuya etkilerinin boyutları, talep imkânları, rantabilite meseleleri projenin içeriğini oluşturuyordu. Projenin başında da arkadaşlarımızdan Necmettin Erbakan bulunuyordu. (...) Proje 1960'lı yılların başında tasarlanmıştı.

Proje bir teknik heyet tarafından organize edilerek Eskişehir'deki atölyelerde geliştirilmişti. O yıllar Gümüş Motor'un da kurulduğu yıllardı. Farklı ekipler farklı sahalarda çalışmalar yapıyordu. Bir taraftan dizel motor fabrikası, bir taraftan da bir otomobil fabrikası kurma düşüncesi vardı. Temel kanaat, "Makine imal eden sanayi kurulmadıkça Türkiye kalkınamaz" şeklindeydi. Nitekim vasıflı bir dökümhane kurarak mekanik kısımları kendimiz imal etmedikçe sanayileşemeyeceğimize inanıyorduk. Bu sebeple bir ekip kurarak Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel Paşa'ya kadar çıkılmıştı.

KOÇ AİLESİ, YERLİ OTOMOBİL GİRİŞİMİNİ ENGELLEMEK Mİ İSTEDİ?

O sıralarda Amerika'dan yeni gelmiş sayılırdım. Cumhurbaşkanı ile görüşmeye katılanlar, yıkanıp hemen giyilen ütüsüz ceketleri ve açılıp kapanan telli papyonları olan tiril tiril tiplerdi. Necmettin Bey gayet şık giyinirdi. Cemal Gürsel Paşa'ya projemizden bahsederek bize yardımcı olmasını istemiştik. Cevaben, "Ben zaten biliyorum ki, bu millet ot satmakla kalkınamaz. Onun için bu işlere girmek lazım. Benden ne istiyorsanız elimden geleni yaparım. Paraysa para, kanunsa kanun..." demişti.

Meğer rahmetli Vehbi Koç'un zihninde projeyi kendisi hayata geçirme düşüncesi yattığından bu girişimi engellemek istiyormuş. Bir yandan da hazır böyle bir girişim varken onun dışında kalmak da istemiyordu. Bu yüzden aslında bu konuda hiç de samimi olmadığını bildiğimiz Rahmi Koç da bizimle beraber aynı görüşme heyetinin içinde yer aldı. Fakat görüşmeden sonra gazetelere asılsız laflar sızdırılıp aleyhte sözler çıkarılınca işler durdu.

Elimde bulunan 24 Ocak 1961 tarihli bir dokümana göre Paşa, "Ne lâzımsa yapalım" diye Rahmi Koç'a sorunca aralarında şöyle bir konuşma geçmiş:

- Paşam, bu gibi işler daima hesaba kitaba dayanır. Biraz evvel 60.000 liraya çıkacak otomobilin pahalı olduğuna işaret etmiştiniz. Bu sebeple böyle bir çalışmaya girişmeden evvel işin teknik, malî

ve hukukî cephelerini ihtiva eden tam teferruatlı bir rapor hazırlayıp size takdim edelim. Bunun tarafınızdan tetkikini müteakip emir buyurduğunuz şekilde hareket edelim. Amerika'da dahi otomobil işinde yanlış atılan bir adım, 150-200.000.000 dolara mal olmaktadır. Bizim küçük bir devlet olmamız hasebiyle bu gibi malî hatalar ekonomik bünyemizi sarsabilir. Bizler tüccar olarak bu kadar para sarf edip de altından kalkamayacağımız bir davaya girdiğimiz takdirde ilerde bizi mesul tutarlar. Bunun için adımlarımızı dikkatli ve hesaplı atmalıyız.

Bunun üzerine Paşa da şöyle dedi:

- Sizleri zaten bunun için buraya çağırdım. Her işin bir hesabı kitabı olması lâzımdır. Altından kalkılır davayı herkes halleder ama asıl olan, güç davaların altından kalkabilmektir. Bu işin teferruatı ile ben değil, planlama dairesi başkanı alâkadar olmalıdır. (...)

Yukarda bahsettiğim toplantıdan sonra Devrim Otomobili denen proje gerçekleşti. Örnek olarak bir otomobil imal edildi ve nasıl çalıştığını göstermek üzere Ankara'da bir merasim yapıldı. Fakat otomobil hareket etmişken durdu. Geçen gün (24 Nisan 2004 tarihinde) TGRT Haber'de Marmara Üniversitesi"nden Prof. Muhittin Şimşek Bey'in Devrim Otomobili hakkında yaptığı kapsamlı araştırmanın ve yazdığı kitabın özetini zevkle ve tabii büyük bir üzüntüyle dinledik. Orada açıkça beyan edildiğine göre trenle Eskişehir'den gelen iki otomobilden siyah olanı, lokomotifin arka tarafında olduğu için güvenlik endişesiyle yüksek oktanlı benzinle fazla doldurulmamış, Ankara'ya varınca, telaş ve merasime yetiştirme heyecanı içinde benzin doldurulamayınca, benzin bittiği için durmuş, hemen arkadaki beyaz otomobile Cemal Gürsel Paşa'yı bindirip merasime yetiştirmişler.

Ertesi gün kartel gazeteleri hep bir ağızdan bu duruşu, arabanın teknik başarısızlığına hamlederek aleyhte beyanlarla veryansın edince Cemal Paşayı köşeye sıkıştırdılar. Üzerine baskılar yapıldı.

Herhalde birileri işleri karıştırdı ve böyle bir skandal meydana geldi. Ardından Cumhuriyet Gazetesi'nde Doğan Nadi gibi kişiler projenin aleyhinde yazılar yazdılar. İmal edilen prototip otomobil, seri olarak üretime geçirilecekken proje orada noktalandı." (Zaim, 2008; 394)

Devrim Otomobili'nin yapılması emri, 1961 senesi Nisan Ayı'nda verilmiş ve başta TCDD Eskişehir Cer Atölyesi olmak üzere, TCDD'nin diğer atölyelerinin de bu girişime destek verilmesine imkân hazırlanmıştı.

29 Ekim 1962 Cumhuriyet Bayramı'na yetiştirilmek üzere, 23 Mühendisin olağanüstü gayretleriyle 135 günde gerçekleştirilen ve sonrası malum sebeplerle getirilemeyen bu proje için Erbakan Hoca'nın nasıl çalıştığına bir örnek olması açısından, aşağıda aktaracağımız Bakanlar Kurulu Tutanaklarını dikkatlice okumakta fayda var.

ERBAKAN BAKANLAR KURULU'NDA...

Doç. Dr. Necmettin Erbakan, sanayi konusunda bir sunum yapmak üzere, 4 Mart 1961 tarihinde yapılacak Bakanlar Kurulu toplantısına davet edilmiştir. Konuşmasına ülkemiz sanayiinin genel durumu hakkındaki görüşleriyle başlayan Erbakan, daha sonra da yerli bir otomobil yapılması hususundaki görüşlerini aktarır. Erbakan'ın sözü geçen toplantıdaki konuşması ve kuruldan bu konuşmaya yapılan itiraz ve katkılar üzerine yaptığı değerlendirmeyi, mümkün olduğu kadar genişçe alıntılayalım: (Not: Köşeli parantezler, Bakanlar Kurulu tutanaklarını yayına hazırlayan Prof. Dr. Cemil Koçak tarafından, konuşmaların daha iyi anlaşılması için ilave edilmiştir.)

"Efendim, bendeniz İstanbul Teknik Üniversitesi Motorlar Kürsüsü doçentiyim... İstanbul'daki motor fabrikasının kurucuları meyanında bulunuyorum. Aynı zamanda, yeni teşkil edilmiş [olan] Sanayi Bakanlığı'nın Kurucu Heyet Başkanlığı vazifesi de üzerimde bulunuyor. (...)

Efendim, bendeniz konuşmalarımı iki mühim nokta üzerinde toplayacağım: Bunlardan birincisi, memleketimiz sanayii hakkında [dır]. (...) İkinci olarak da, memleketimizde otomobil imali hususunda birkaç noktaya işaret edeceğim... (...)

Bizim sanayimiz, bir defa, bugün hiç şüphesiz, en hayati mevzulardan biri haline gelmiş bulunmaktadır. Memleketimizde büyük

bir nüfus artışı mevcuttur. Yalnız zirai istihsalle, bu nüfus artışının ihtiyaçlarını karşılamaya ve arzu edilen refah seviyesine kavuşmamıza pratik olarak imkân yoktur. Üniversitemizin zirai makineler profesörünün yapmış olduğu [bir] etüdle, 1970 senesindeki nüfusa yetecek [olan] zirai mahsulün elde edil[ebil]mesi için, sulu ziraata geçmemiz [ve] gübreli ve makineli ziraat imkânlarını sağlamak bakımından [da] milyonlarca dolarlık yatırım yapmak icap ettiği hakikati orta yere konulmuş bulunmaktadır. (...) Bu itibarla, biz Türk milletinin bekası bakımından, önümüzdeki yıllarda sınai sahadaki istihsalimizi artırmak mecburiyetindeyiz. Bugün sınai saha, [henüz] layıkı veçhile ele alınmamıştır. Sınai sahamızı temsil eden organlar, kâfi miktarda teşkil edilmemiştir. (...)

Bundan önce Türkiye Sanayi Kongresi'nin İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yapılan çalışmalarında, sanayi sahamızda bazı acil işlerin bir an evvel yapılmasının icap ettiği ortaya kon[ul]duğu gibi, uzun vadeli olarak da, birçok işlerin yapılmasının yerinde olacağı görüldü. Bu acil işler meyanında, iki kanun ve bir [de] kararnamenin çıkartılması, memleketimiz sanayiinin istikbali ve kaderi bakımından çok mühim bir unsuru teşkil etmektedir. Bunlardan birisi, son zamanlarda Başbakanlık tarafından bütün resmi devlet dairelerine gönderilmiş olan bir tamimin ruhuna istinat etmektedir. Bu tamimde, "Dış memleketlerden ithal ettiğimiz mallardan, aynı kaliteli [kalitede] olduğu takdirde, %10 [oranında daha] pahalı da olsa, Türk malını kullanalım..." denilmektedir. (...) Türk toprakları üzerinde yaşayan insanların, Türk malını kullanmalarından daha tabii bir şey olmayacağı bir hakikattir. Fakat maalesef bugünkü tatbikat, muhtelif psikolojik sebeplerle buna imkân vermemektedir. (...)

Bizde halen, Birinci Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren, milli sanayi bakımından çok şuurlu bir hareket görülmektedir. Sümerbank'ın [ve] muhtelif demir-çelik fabrikalarının kurulması, çeşitli sınai müesseselerin bilfiil yurdumuzda yapılması, kuvvetli bir azim ve tatbikatın neticesidir. Fakat bilhassa İkinci Cihan Harbi'nden sonra, dış memleketlerle yapmış olduğumuz temaslar, bu şuuru bizim efkâr-ı umumiyetimizde kaybettirdi. (...) Yapılmasında [imalinde] %30 [oranında] yerli malzeme kullanan bir kamyon imalatçısı, geçen sene Cumhuriyet Bayramı resmi geçidinde,

"Bunu ilan edelim..." dedi. Bu müessesenin distribütörleri hemen toplanıp, buna mani oldular. "Kamyonlarımızı satamayız..." dediler. Bugün yerli kamyonların üzerine ecnebi isimler koyduğumuz bir hakikattir. Yerli mala karşı yapılan anti-propagandanın ve harp içinde kalitesiz mal imalinin neticesi olarak bu durum, bütün şümulü ile devam ediyor ve tesirlerini icra ediyor. (...) Biz, milli istihsalin teşviki ve korunması adı verilebilecek olan bir kanunla, bugünkü gidişatı tamamen müspet bir sahaya çevirebileceğimize inanıyoruz. Böyle bir kanun, milli sanayie emniyet verecektir. Biz dışarıdaki malla aynı kalitede mal yaptığımız [imal ettiğimiz] takdirde, "Bunu yapmak [ve] satmak istikrarına sahibiz" diyebileceğiz. Tüccar ve sanayici [de] bu sahaya para yatırmaktan çekinmeyecektir.

Böyle bir kanun tatbik mevkiine konulurken, üzerinde ehemmiyetle durabileceğimiz çok mühim bir husus [da], bizim dış memleketlerden yapmış olduğumuz ithalatın açık ve sarih olarak bilinmesi zaruretidir. Biz [İstanbul] Teknik Üniversiteli] Motor Kürsüsü olarak Merkez Bankası'na müracaat ettik [ve] "Türkiye'nin hangi çeşit motorlara ne kadar ihtiyacı vardır? Etüd etmek istiyoruz. Bize kotalarla yapılmış olan piyasa talepnameleri hakkında bilgi veriniz..." dedik. (...) Bize, cevaben, "Efendim, biz size, bu devlet sırrıdır, [İstanbul] Teknik Üniversite[si] de olsanız, malumat veremeyiz" dediler. Bu itibarla, biz şimdi üniversite olarak, memleketimizin muayyen bir sahadaki ihtiyacını tespit etmekten âciz durumdayız. (...)

İthal[at] rejimimizin mekanizması şudur: Merkez Bankası'na bir talepname yeriyoruz [ve] tutarından bir yüzdeyi [de Merkez Bankası'na] yatırıyoruz. Bu para, gayri kabili rücûdur. Akreditif halinde transfer ediliyor [ve] dış memleket, bu suretle imalatını finanse etmek imkânını buluyor. Bu suretle de, memleketimizden çok daha geri kapasiteli [ve] gayri modern, köhnemiş fabrikalara sahip [olan] memleketler bile, tam kapasite ile çalışmak imkânını buluyorlar. Mal mukabili ithalatta da istifade imkânlarından mahrum kalıyoruz. Bu imkânları bizim sanayimize sağlasak, Türkiye'nin durumu ne olur? (...) Bugün memleketimizde, işçiliğin ucuz olması dolayısıyla, dış memleketlerden daha ucuz imalat yapmak imkânı mevcuttur. Biz birçok mamullerde bunu müşahede ediyoruz. Hatta, bu çeşit [bir] hattı hareketin, kendi piyasamıza daha da ucuzluk

getireceğine kanaat hâsıl etmiş vaziyetteyiz. Sınai müesseseler, bugünkü, "ne miktar işçiyi işten çıkaracağız?" düşüncesinden kendilerini alacaklar ve "şu imalatı falan vakte kadar nasıl yetiştireceğim?" sahasına [düşüncesine] gireceklerdir. (...)

Efendim, üzerinde durmak istediğimiz bir husus da, araştırma ve gelişme kanunu ismi altındaki bir kanunun çıkartılmasıdır. Bugün bizim memleketimizde, iş hayatındaki istikrarsızlıktan dolayı, uzun boylu araştırma paraları yatırarak, muayyen sınai mamullerin prototiplerinin imaline girişmek, imkânsız bir mükellefiyet mahiyetini taşıyor. Bunu acaba devletin ödeneği altında yapamaz mıyız? Bugün çeşitli bakanlıklarımızın araştırma, geliştirme, etüd, proje umum müdürlükleri vardır. Fakat, bu daireler, itiraf edelim ki, ismen mevcuttur[lar], [fakat] fiilen mevcut değildirler. (...) Halbuki, bunların vazifeleri, araştırma potansiyelinden istifade ederek, memlekette araştırmaların yapılması hususunda bir koordinasyon rolü oynamaktır. Bu dairelerin tahsisatı [da] çok azdır. (...) Bir Avrupa fabrikasının araştırma için ayırmış olduğu para, cirosunun %5 [ila] 25'i arasında değişmektedir. (...) Sadece motor ve motorlu vasıta ithalatımızın yekûnu, 1.000.000.000 lirayı bulmaktadır. Bu 1.000.000.000 liralık maddeyi ithal yerine imal ettiğimizi düşünürsek, senede 100.000.000 lira civarında bir fonun ayrılması zarureti kendisini gösterir. (...) Birçok mevzuların inkişafı için hakikaten paraya ihtiyaç vardır. Bir tek motorun inkişaf ettirilmesi için, aparat ve takım parası olarak, 2.000.000 lira harcadık. Bu, bir müessesenin harcamasına imkân olmayan bir paradır. Fakat bizim memleketimizde motor imalatı zaruridir [ve] bunun yapılması için [de] masraf yapmaya mecburuz.

Hükümetin emrine araştırma ve geliştirme fonu verelim... (...) Hayvan neslinin ıslahı kadar, çeşitli sanayi mamullerinin imali, ıslahı ve prototiplerinin inkişaf ettirilmesi de zarurettir. Niçin bu sahaya fon ayırmıyoruz? (...) Biz, [İstanbul] Teknik Üniversite [si] olarak, bir potansiyel enerji halinde, olduğumuz yerde bekliyoruz. Hayali [ve] nazari mevzular üzerinde etüdler hazırlıyoruz. (...) Araştırma ve geliştirme fonu ismi altında, bilhassa bakanlıklar bünyesindeki bu işleri yapan dairelerin takviyesinin yanında, Devlet Planlama Teşkilatı emrine büyük bir fon tahsisini zaruri görüyoruz. Bu teşkilat, ku-

ruluş kanununa göre, ancak muhtelif etüdler yapabiliyor. (...) Halbuki görüyoruz [ki], Amerika'da filanca üniversitenin falanca profesörü, "çöl ortasında şehir kurmaya imkân var mıdır?" diye bir mevzuu ele alıyor [ve] milyonlarca dolar harcıyor [ve] bilfiil şehri kuruyor. Bilfarz memleketimizde [de] halk tipi ev inşaatı, zelzeleye mukavim ev inşaatı, muhtelif motorların prototiplerinin yapılması, sanayi kuracaklara makinelerinin prototiplerinin yapılması ele alınabilir. Bunlarda devletin önderliğine ihtiyaç vardır. (...)

Hulasa olarak, bizler, bugünkü durgun çarkı harekete getirmek [geçirmek] için, Başbakanlık tamiminin kanunlaştırılmasını, milli İstihsalin teşvik ve korunması hakkında bir kanun çıkarılmasını, yapılmış olan ithalatın, ithal talepnameleri bülteni haline kon[ul]muş olarak neşredilmesini ve sanayicilerin teminat yatırarak, imalatlarını tekeffül etmelerini, bu hususta bir kararname çıkarılmasını, bir de Devlet Planlama Teşkilatı gibi çok mühim bir organın, nazari sahada kalmaması, tatbikat yapabilmesi için, emrine araştırma ve geliştirme fonu ismi altında bir meblağın verilmesini [ayrılmasını] ve bunun da bilhassa memleketin ihtiyaç duyduğu sanayi sahasına yatırılmasını istiyor [ve] bunlara şiddetle ihtiyaç hissediyoruz. (...)

Bizim memleketimizde, önce demir-çelik sanayii kurulmalı, ondan sonra makine tezgâhları kurulmalı [ve] ondan sonra da, imalat yapacak [olan] fabrikalar tesis edilmelidir]. Bilahire bu sanayi vasıtasıyla çimento [ve] şeker fabrikaları [da] kurulmalıdır. Ana hatlar tespit edildikten sonra, muayyen katsayılarla, işin priyoritesine [Önceliğine] varmak lazımdır. Muhtelif imkânları hazırlamak suretiyle, işadamlarını hükümet politikasının icap ettirdiği sahaya yöneltmek, imkân dahilinde olabilir. Devlet Planlama Teşkilatı, böyle bir çalışmaya başlamış bulunuyor. Bunu memnuniyetle karşılıyoruz. Buradaki çeşitli etüdlerin kafi neticesini elde edebilmek için, araştırma ve geliştirme merkezlerinin bir kanunla takviyesine lüzum vardır. (...)

Otomobil imalatı... Motorlu vasıta imalatını ve bu meyanda otomobil imalatını ehemmiyetle ele almak lazımdır. (...) Türkiye'de yapılacak [imal edilecek olan] otomobilden yakın şarka geniş miktarda ihracat [da] yapılacaktır. Bugün dünyada takriben yirmi memleket otomobil imal etmektedir. Bunlar arasında, Yugoslavya [da]

vardır. İtalya'dan aldığı Fiat otomobilinin patenti ile çalışmaktadır. İsrail, otomobil imal etmektedir. (...) Nüfus başına düşen milli gelir hissesi, Türkiye'ninkinin aynı olan Brezilya, otomobil imalatında büyük [bir] başarı sağlamıştır. Senede 120.000 adet otomobil imal etmektedir. (...) Bugün otomobillerini dış memleketlere satmak imkânına bile kavuşmuştur. İşçi ücretlerinin düşük olması sebebiyle, burada imal edilen muhtelif makinelerin maliyetleri [de] düşük olmaktadır. Amerika'da kullanılan Volkswagen arabaların %95'i Brezilya'dan gönderilmektedir. (...)

Bizim memleketimizde de imalata geçildiği takdirde, imalata yardımcı olabilecek çeşitli müesseseler vardır(...) Gümüş motor fabrikası, otomobil motorlarını seri halde imal edecektir. Uzel Makas Fabrikası [da], makaslarını yapacaktır. Elektrometal fabrikası, çeşitli parçalarını [ve] Kırıkkale [de], dişlilerini yapabilecek durumdadır. Otomobilin tamamlanması için, geriye bazı elektrik malzemesi [ile] kırılmaz camları vesair teferruat kalmaktadır. Bu itibarla, on beş, yirmi gün önce, [İstanbul] Teknik Üniversite[si'n]de vermiş olduğumuz teknik konferansta da söylediğimiz gibi, otomobil imalatına kalkışıldığı takdirde, ilk senelerde otomobil imalatında kullanılacak [olan] malzemenin yarısını Türk malı olarak imal etmek mümkündür. Otomobil için yeni bir yatırım yapılmasına da lüzum yoktur. Bu hususta lüzumlu fabrikalar [zaten] mevcuttur. Bunlar, bugün [sadece] %10 kapasite ile çalışmaktadırlar. Bu fabrikalar, böyle bir imalata memnuniyetle iştirak etmek istediklerini Devlet Planlama Teşkilatı'na [da] bildirmişlerdir. Böyle bir imalat, belki montaj fabrikalarından da istifade edildiği takdirde, ufak yatırımlarla tahakkuk ettirilebilir.

Biz bu işin, sağlam bir yapıya istinat etmesi için, devletin önderliğinde yapılmasını uygun görüyoruz. (...) Öyle bir teşebbüs kurulsun ki, kâr maksadından ziyade, memlekete hizmet etsin... 30.000 [adet de] ortağı olsun... Hisse senetleri, vatandaşlara dağılsın... Avans paralar [da], bu müessesenin sermayesi olsun... 100-200.000.000 lira sermayeli bir şirketle bu iş başarılabilir. Devletin, ilk iş olarak, 10-15.000.000 lira ile imal edilecek [olan] otomobilin prototipini yapmasına imkân vardır. Bilahire seri imalata geçilir... (...) Türkiye'de [halihazırda] 725 kişiye bir otomobil düşmektedir.

Amerika'da iki kişiye bir otomobil, Avrupa'nın muhtelif memleketlerinde [ise], beş, on kişiye bir otomobil düşmektedir. Brezilya'da 100-120 kişiye bir otomobil düşmektedir. Brezilya'nın fert başına düşen milli geliri, Türkiye'ninki ile aynıdır. [Bu durum], beynelmilel âlemde durumumuzun takviyesi için de büyük ehemmiyet taşıyacaktır. Türkiye'de [sadece] 40.000 [adet] otomobil bulunduğunu göz önüne getirecek olursanız, bu durumdan kurtulmak için, otomobil imalatı istikametine gitmek mecburiyeti, kendisini açık bir şekilde hissettirir. Bugün Türkiye'de 300.000 sanat okulu mezunu, mühendis, teknisyen [ve] sanatkâr vardır. Bunların %5'i sanayi sahasında, %95'i [ise] başka sahalarda çalışmaktadırlar. (...) Bunları yeniden bu sahaya getirmeye [çekmeye] mecburuz. Milli istihsalin artması için sanayie ehemmiyet vermekten başka [bir] çare bulamıyoruz. Bunları söylemeyi bir milli vazife telakki ettiğim için, yüksek huzurlarınızı bu kadar zamandan beri işgal etmeye cesaret buldum. Hürmetlerimi arz ederim..."

Doç. Dr. Necmettin Erbakan konuşmasını bitirdikten sonra, oturumda bulunan zevatın teşekkür, soru, eleştiri ve tavsiye şeklinde yaptıkları konuşmalara geçilir. O dönem bakanlık mevkiinde bulunan zevatın Erbakan'ın konuşması sonrası söyledikleri, hangi şartlar altında bulunulduğunu ve önemli mevkileri işgal edenlerin, memleket meselelerine nasıl yaklaştıklarını göstermesi açısından ilgi çekicidir:

"Milli Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç: (...) Evvela muhterem Doçent [Dr. Necmettin Erbakan]'a bize verdikleri izahattan dolayı teşekkür ederim...

(...) Bu izahat, evvela iki noktada beni tatmin etmedi. Bugün 600.000.000 lira tutan bu ithalatın dahilde yapılmasına girişildiği takdirde, lüzumlu iptidai madde hazır mıdır? Bunu standart bir şekilde imal edebilecek bir müessese var mıdır? İptidai maddede, kalite meselesi mevzubahistir. Standart imalat için ise, muhakkak [ki], bir makineleşme zarureti vardır. Bütün makinelerin mevcut olması lazımdır. (...) Ben şahsen mevzuu bu kadar basit görmüyorum... Değil 600.000.000 liralık bir miktar için, bunun dörtte biri hakkında [dahi], serbest sanayi koluna, "Bizim şu şu tipten motora ihtiyacımız vardır. Bir senede yapabilir misiniz?" desek, "evet"

HERKESİN HOCASI
ERBAKAN
EKREM KIZILTAŞ

Bu kitap, Erbakan Hoca'yı anlamak ve izlemek isteyenlerin, O'nun hakkında kapsamlı bir bilgiye sahip olabilmeleri temennisi ile yazıldı.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan, kenarda kalmış, yok sayılmış, 27 Mayıs'ın gadrine uğramış dindar kesimlerin sosyal ve siyasal taleplerini siyasetin merkezine taşıyarak; önce ahlâk ve maneviyat değerlerini hayata geçirme isteğinin yanında yaygın "Ağır Sanayi Hamlesi"ni yüzlerce fabrika açarak gerçekleştirdi. Onun siyasi arenaya girmesiyle; siyasi literatür de siyasetin gündemi de değişti.

Erbakan Hoca, Türk siyasetinin son 40 yılına sadece siyasi bir aktör olarak damga vurmakla kalmadı; inançlı kesimleri "Milli Görüş" adı altında başlattığı hareketin içine dâhil ederek ve iktidara taşıyarak, geriye dönüşün imkânsız olduğu yeni dönemin fitilini de ateşledi. Bu; İslami bir hareketin, demokratik siyaset arenasına taşınmasıydı.

Siyaset dünyasındaki derin izlerine rağmen sadece siyasetçi değil, buluşlar yapan bir mühendis, bir aksiyoner, bir fikir adamı ve inançlı bir Müslümandı.

Hangi hâlde bulunursa bulunsun, neler yaşanmış olursa olsun Erbakan Hoca'nın sorduğu temel soru daima şu idi:

"Evet, şimdi ne yapıyoruz?"

Ve ardından dur durak bilmeyen, yorulma kabul etmeyen bir koşuşturmaca...

Nihai olarak da tek bir hedefi vardı: Cenab-ı Hakk'ın rızasını kazanmak!

Elinizdeki kitap, bu uğurda yaşanmış bir ömrün, hepimize örnek olması gereken hikâyesidir...

www.hayatyayinlari.com

9 786055 878962

₺58

twitter.com/hayatyayinlari
facebook.com/hayatyayinlari